

UJ KELET

FÜGGETLEN NAPI LAP

Alapító főszerkesztő: Dr. Marton Ernő מרטון א. ד"ר מרטון א. ד"ר

12 OLDAL (értéktöbblet: 6 SEKEL) TEL-AVIV, 1981 NOVEMBER 6., PÉNTEK 19.128. sz.

Husszein szovjet fegyvert vásárol

Washington (UPI, Reuter). — Amerikai főtisztviselők a tegnapi virradó éjjel közölték, hogy Husszein jordán király elhatározta szovjet gyártmányú föld-levegő rakéták vásárlását.

A király, aki eddig amerikai Hawk-rakétákat használt légvédelmi célokra, most úgy határozott, hogy ezeket szovjet rakétákkal cseréli fel és májusi moszkvai látogatása során SAM-6 típusú, ugyancsak léghárító rakéták vásárlásáról is tárgyalt a Kreml vezetőivel.

Husszein, aki vasárnap jött az Egyesült Államokba és hétfőn,

valamint kedden tárgyalt Reagan elnökkel, kedden közölte Caspar Weinberger amerikai hadügyminiszterrel, hogy már aláírta a fegyverügyletet a szovjetekkel.

Amerikai kormánytisztviselők bejelentése szerint nem közölte velük a fegyverügylet anyagi ellenértékének összegét, illetve azt, mily mennyiségű ra-

kétáról van szó. Az egyik hírforrás szerint Irák bocsátja Jordánia rendelkezésére a szovjet ra-

HUSZZEIN
Kétkulcsos politika

kéták megvásárlásához szükséges összeget. A State Department szövegében nem volt hajlandó reagálni erre a hírre.

Az amerikai látogatását még folytató jordán uralkodó szövegében sem volt hajlandó nyilvánosságra hozni további részleteket. Mint ismeretes, amerikai főtisztviselők aggodalmuknak adtak kifejezést a lehetőségével kapcsolatban, hogy Husszein esetleg szovjet fegyvert vásárol.

DIANA HERCEGNŐ — VÁRANDÓS

London (Reuter, UPI). — Diana hercegnő, aki júliusban Charles angol trónörökös hitvese lett, anyai örökök előtt áll és a királyi unoka megszületése jövő év júniusában lesz esedékes — közölte a Buckingham-palota szövegíróje.

A közlemény szerint a 20 éves Dina hercegnő jól érzi magát és kitünő egészségre örvend. A szövegíró hozzáfűzte, hogy Erzsébet királynő néhány nappal ezelőtt szerzett tudomást az új fejleményről, amely „nagy örömet váltott ki”. A születendő királyi herceg apja után a második helyen fog állni a trónöröklési rangsorban.

Kiutasított

szovjet diplomata

Koppenhága (—) A dán kormány nem kívánatos személyiségnek nyilvánította és kiutasította Vladimir Markolovot, a szovjet nagykövetség második titkárát.

A szovjet diplomata, mint kiderült, NATO-ellenes hirdetéseket finanszírozott és igyekezett rávenni különböző politikusokat, hogy szovjet-barát tevékenységet folytassanak. Bebizonyosodott, hogy Markolov 1977 óta áll a KGB szolgálatában.

A téli könyvpiac újdonságai megérkeztek a héten.

HÁDÁSH

KÖNYVTÁRBAN reggeltől estig — déli szünet nélkül — a rendelkezésre állunk. Pontos címünk: T.-A., Nesz Cion u. 4. tel: 659684.

SAMTR:

«A színáji ellenőrző alakulat résztvevőinek támogatni kell a camp-davidi megállapodásokat»

Jicchák Sámir külügyminiszter azt mondta a Kneszetben, hogy azok az államok, amelyek résztvesznek a színáji ellenőrző alakulatban, kötelesek támogatni a Camp-davidi megállapodásokat.

„Minden olyan nyilatkozat, amely arra utal, hogy eltérnek a camp-davidi megállapodások feltételeitől, megfosztja őket a színáji ellenőrző alakulatban való részvételtől. A színáji ellenőrző alakulatban való részvétel csak, mint az UNO alakulatok tagjai, és Izrael, Egyiptom és Egyesült Államok által aláírt megállapodáson alapulhat” — hangsúlyozta a miniszter.

A nyilatkozatra az ellenőrző alakulat tagjai jogi helyzetére vonatkozó törvény tárgyalása során került sor. A törvény értelmében az ellenőrző alakulat tagjai olyan státust kapnak, mint az UNO alakulatok tagjai. A külügyminiszter rámutatott arra, hogy Izrael figyelemmel kíséri az európai államok között folyó vitát az ellenőrző alakulat-

ban való részvételről. Vonatkozik ez mindenképp azokra az államokra, amelyek előző álláspontjukkal ellentétben végül úgy határoztak, hogy hajlandók résztvenni az ellenőrző alakulatban. Ezeknek az országoknak problémát okoz, hogy miközben segítséget akarnak nyújtani az ellenőrző alakulathoz, attól tartanak, hogy politikai érdekeiknek árthatnak, mert az ellenőrző alakulathoz való csatlakozás a camp-davidi megállapodások támogatása jelenti. Izrael tisztában van e helyzettel és figyelemmel követi a különböző változásokat, melyek, esetleg veszélyeket rejtenek magukban.

A vita során a koalíció és az ellenzék felszólalói egyaránt kifejezést juttattak aggályaiknak a legutóbbi politikai fejleményekkel kapcsolatban, különös tekintettel az Egyesült Államok és Európa magatartására.

A Máárách vezetősége tárgyal a Mápám Kneszet-szavazásáról

A Máárách vezetősége a közeli napokban tárgyalást tart a Mápám szavazásáról a Kneszet politikai vitájában. Mint ismeretes, a Mápám nem szavazott a Máárách határozati javaslatára, hanem tartózkodott a szavazástól és a koalíciós határozati javaslat ellen szavazott, holott a Máárách Kneszet-frakciójának utasítása értelmében tartózkodnia kellett volna a szavazástól, mert ilyen értelmű megállapodás jött létre Peresz pártelnök és Begin miniszterelnök között.

Az eset nyomán válság tört ki a Mááráchban és egyes képviselők követelték a Máárách felbontását. Peresz pártelnök szerdán este megbeszélést folytatott Viktor Sém Tov és Dov Zákín Mápám képviselőkkel. A Mápám megbízottai közölték, hogy a frakció ebben az esetben kivételesen módon viselkedett és nincs szándékában ezt állandósítani.

A Munkapárt köréi általában ezzel lezártak tekintik az ügyet, azonban bizonyos párttényezők követelik, hogy folytassanak alaposabb tárgyalást a Mápám magatartásáról.

Simon Peresz, a Munkapárt elnöke a Mápám megbízottakkal folytatott megbeszélésen azt mondta, hogy a Mápám magatartása nem teszi lehetővé szabályos parlamenti élet folytatását. Megengedhetetlen, hogy ne tartás be a frakció-többség határozatát. Egyben megafolta azokat a vádakokat, melyek szerint a miniszterelnökkel folytatott megbeszélés során engedelményeket tett volna a Likud javára. Hangsúlyozta, hogy ezt bizonyítja az a tény is, hogy a Máárách külön

határozati javaslatot nyújtott be. Mindkét fél hangoztatta azonban, hogy nincs szó a Máárách felbontásáról.

Két hét múlva kezdődik Abu Chácérá tárgyalása

A Felsőbíróóság elvetette védőjének alaki kifogásait a mentelmi jog ügyében

Viktória Osztrovszki-Kohén, a tel-avivi törvényszék bírónője két hét múlva, november 22-én kezdi tárgyalni a csalásokkal és sikkasztásokkal vádolt Aharon Abu-Chácérá népjóléti és munkaügyi miniszter második bűnperét. A tárgyalás dátumának kitűzésére tegnap adódott mód, miután a jeruzsálemi felsőbíróóság ötötanácsa 4:1 arányú szavazattöbbséggel elvetette Slomo Tuszia-Kohén ügyvéd, a vádlott Káhán bíró, a felsőbíróóság soros elnöke volt más véleményen.

gását, amely szerint a IX. Kneszet plénuma által megszavazott mentelmi jog-felfüggesztés érvénytelen, mert időközben felfozott a IX. Kneszet és most a tízediknek újból kell tárgyalnia a mentelmi jog felfüggesztéséről.

A felsőbíróóság négy tagja, köztük Mose Landau elnök, itéletében megállapította a jogfolytonosságot s csak Jichák Káhán bíró, a felsőbíróóság soros elnöke volt más véleményen.

KÓREÁBAN

Bisszidált egy cseh katona

Szöul (UPI). — Egy 20 éves csehszlovák katona, aki a múlt héten Kóreában átlépte a demarkációs vonalat és megadta magát a dél-kóreai, illetve amerikai egységeknek, politikai menedéket kért az Egyesült Államoktól. A katona kijelentette, azért jött át fegyvertelenül, mert tudja, hogy az amerikaiak viszolvognak a terrortól.

A katona neve: Ország Róbert.

Szöuli hírforrások szerint Ország, aki nem beszél angolul, tíz perc alatt átjutott az amerikai előretolt őrhöz Pan-mundzsong határfalban, ahol a tűzszüneti tárgyalások folytak a két Kórea és szövetségeik részvételével a kóreai háború befejeztével. A katona hosszú időn át kiáltozta csehül, szlovákul, oroszul és németül, hogy „Észak — nem” és szerencséjére az amerikai katonák között volt egy, aki értett kissé oroszul. Így végül megegyeztek, mit akar a csehszlovák fiú.

Ország, mint szakács szolgált a fegyverszünetre felügyelő cseh katonai küldöttségnek.

BOJKOTTALJAK A FELVONULÁST

Moszkva, (UPI). — Legalább 12 nyugati állam nagykövete az idén bojkottálja az „októberi forradalom” 64. évfordulója alkalmából a moszkvai Vörös Teregre megrendezésre kerülő felvonulást — tiltakozásképpen az oroszok afganisztáni intervenciója ellen. A svéd nagykövét is csatlakozik a bojkotthoz, a szovjet tengeralttjárónak svéd felség vizekbe való behatolása miatt.

Az United Press hírgyűnökség moszkvai tudósítójának értesülése szerint az Egyesült Államok és legtöbb szövetsége nagykövetségénél alacsonyabb rangú diplomatáival képviselteti magát az ünnepi felvonuláson.

Karácsony Budapesten — új év Bécsben

Folytatva a nyári sikert, 15 napos kirándulás izráeli vezetővel

Magyarországra és Ausztriába,

DECEMBER 20 — JANUÁR 3

Ujévi és karácsonyi program
További felvilágosítás és feliratkozás

ANÁT (Fenichel Anci vagy LEA)

«RESHEF»

Ben Jehuda 71 (Mapu II. bejárat), Telefon: 227131

Riad ellenzi Európa részvételét a színáji nemzetközi alakulatban

Riad (Reuter). — Szaud el-Fejszál herceg, szauidai külügyminiszter tegnap egy sajtóértekezleten közölte, hogy Szaudia is ellenzi az Európai Közöspiac tagjainak részvételét a Színáji-ban felállított „nemzetközi ellenőrző alakulatban”. Véleménye szerint az alakulatban való részvétel ellentétben áll a Közöspiacnak az arabokkal szemben követett politikai vonalvezetésével és ez egyértelmű azzal, hogy a közöspiac de facto csatlakozik a camp-davidi egyezményekhez.

Mint ismeretes, több más arab állam már ezt megelőzően kifejezést adott annak, hogy el-

lenzi az európai államok részvételét az alakulatban.

Lord Carrington angol külügyminiszter, aki befejezte szauidai hivatalos látogatását, egy különálló sajtóértekezleten azt mondta, hogy ha a Közöspiac tagállamai részt is vesznek az alakulatban, ennek alapját kizárólag az arab területek visszaszerzésének támogatása képezi.

Mint ismeretes, Anglia, Franciaország, Olaszország és Hollandia — valamennyien a közöspiac tagjai — elvben megállapodott arra nézve, hogy csapatokat delegál a színáji ellenőrző alakulatba, de erőt különböző okok miatt mindmáig nem hoztak nyilvános ságra hivatalos közleményt.

Lord Carrington tegnap megrendezett sajtóértekezletén dicsőítő szavakkal illette a szauidai „béketervezet”, de ugyanakkor annak a nézetének adott kifejezést, hogy nem várhatók lényeges fejlemények a közellelti vizsgálat rendezése terén 1982 áprilisa előtt, amikor Izrael kivonja csapatait a Színájból.

Hozzáfűzte, hogy a Közöspiac miniszteri tanácsa a közeli napokban alaposabban fog tárgyalni a szauidai béketeréről, amelynek sok eleme hasonlít a Közöspiac tagállamainak velencei határozatahoz.

NÉMET KONZULÁTUS ÉJLÁTBAN

Az éjlati Laromme-szállóban szerdán este ünnepélyes fogadást rendeztek a nyugat-német konzulátus megnyitása alkalmából, amely az Árává déli részében élő izráeli polgároknak is konzuláris szolgáltatásokat fog nyújtani. A fogadáson megjelent Nils Hansen német nagykövét, Ávráhám Sárir turisztikaügyi miniszter, Gád Katz polgármester és meghívott közéleti személyiségek.

Nyugat-Németország éjlati konzulja Jákov Prigál, a helyi turisztikai szakiskola oktatója, aki évek óta Dániát és Svédországot is képviseli konzuli minőségben Izrael legdélibb városában.

Valószínűnek tartják, hogy néhány hónapon belül Egyiptom is megnyitja éjlati konzulátusát.

Magán és kereskedelmi nyomozások
TEL-AVIV
Tel-Aviv, Ben Jehuda 104
Telefonok: 232020, 234666

A TÁJÉKOZTATÁS — LÉTKÉRDÉS

Irta: BARKAY ZEEV

Amikor Áráfát néhány héttel ezelőtt Tokióban volt, bejárta a világot a hír: „Áráfát kijelentette, hogy hajlandó békés egymás mellett élni Izráellel.”

Honnan eredt az információ? Nem magától Áráfától, hanem japán miniszterektől és egyéb személyiségektől, akik résztvettek a terrorista vezér tiszteletére rendezett fogadáson, ahol az ünnepelt — szerintük — ezt a kijelentést tette.

Japán hivatalos szövegét sietett kifejezésre juttatni kormányja legteljesebb nagyrabecsülését: „a PFSz mérséklésére iránt, amely hozzájárult ahhoz, hogy a japán álláspont még közelebb kerüljön az arabokéhoz” — s ebben a szelvényben folytatott le a megbeszéléseket Áráfáttal.

Áráfát, Japánból visszatérve, Beirutban megáfozta az egész dalgot. Ő nem mondott ilyet, a japánok nyilván félreértették szavait.

Igen ám, csak hogy a cáfolat jóval kisebb publicitást kapott, mint a feltételezett kijelentés, s nem tüntette el annak a hatásnak nyomait, melyet a Tokióból származó hír keltett.

Hasonló eset ismétlődött a héten, amikor az Al Nahar c. libanoni lap interjút közölt Áráfáttal, melyet úgy lehetett értelmezni, hogy a terrorista vezér támogatja az Izráellel való békés egymás mellett élés gondolatát. Az interjú a saudiai „béketervezet” kapcsolatos.

Miután a nyilatkozat megtette a maga hatását — a lap, a PFSz szövegére való hivatkozással helyesbítette az interjút, megmagyarázva: Áráfát nem azt mondta, hogy támogatja a saudiai tervet, „amely utal Izráel elismerésére”, hanem azt, hogy a tervnek van néhány pontja, mellyel egyetért, annak ellenére, hogy abban célzás történik Izráel elismerésének lehetőségére. (Más kérdés, persze, hogy ez a terv olyan feltételekhez köti Izráel elismerését, melyek között Izráel egyszerűen nem tudna létezni).

MELLTARTÓK ÉS FÜZÖK MÉRLET UTÁN IS.
(Azelőtt a dizengoffi Magda szalonban dolgozott)
MIRJAN SZALON
Most rech. Modin 69/álef,
Rámát-Gán,
telefon: 786033

SZILVESZTERI MULATSÁG, MINT A FILMEKBE

Grace hercegnő Monacóból a Szilveszter estét San Moritzban tölti; Jackie Kennedy-Onassis pedig Las Vegasban lesz szilveszterkor.

Asszonyom, Ön is töltheti a szilveszteri ünnepeket, mint a filmekben, a brassói „CARPATI” szálló luxus-bárjában — Románia legelőkelőbb szállodájában — pezsgővel, válogatott borokkal, francia és román ételkülönlegességekkel, művészi műsorral és reggelig tartó táncgal.

Az ünnepség a csodálatos „HAVAS PERINITA” kirándulás keretében lesz, amelyet 1981 december 25 — 1982 január 5 között szervezünk.

A kirándulás ára személyenként 639 \$: 5 nap Bukarestben, 5 nap Brassóban és két nap Színáján. Beleértve repülőjegy, elsőosztályú szálloda, napi 3 étkezés, színházi revüelőadás, kirándulások a hegyekben, szórakozás és természetesen a szilveszteri mulatság „mint a filmekben”.

Aki luxus-szállodában akar lakni, az még 50 \$ felárat fizet az egész időtartamra.

Miután a helyek száma korlátozott, iratkozzék fel azonnal a „GORDON TOURS”-nál, TEL AVIV, BEN JEHUDA 184, tel. 248293, 243571, 247092 — vagy az „OFFEK TOURS”-nál, GIVATAJIM, RCH. SZIRKIN 18, tel. 725450, 725677.

FIGYELEM! Felvezünk megrendeléseket az ország minden részében lévő szállodákba és kibútoroztatjuk, felár nélkül.

álláspontja a PFSz és annak programja iránt. Miután az Egyesült Államokban egyre nagyobb hajlam mutatkozik a saudiai terv támogatására iránt, azzal az indoklással, hogy az „Izráel elismeréséről” tesz említést, Fahd herceg, a „program atyja” már azt követeli Washingtonból, hogy támogassa PFSz vezetése alatt álló palesztin állam létesítését. Olyan állam létesítését, olyan vezetés alatt, melynek (a palesztin alapokmányban, mint alkotmányban) foglalt deklarálta célja Izráel felszámolása.

A szög tehát elég hamar kibújt a zsákból. Fahd herceg ezt a nyilatkozatát november másodikán tette. Ez persze, véletlen. De az már nem véletlen, hogy ugyanazon a napon — a Balfour-nyilatkozat 64. évfordulóján — tüntetések voltak a „területeken”.

„Palesztin” szempontból ugyan is a Balfour-deklarációval kezdődik a „cionista invázió” — a palesztinok elvetik mindenfajta „zsidó nemzeti otthon” gondolatát, huzódjanak határai bárhol! A kiüzelem tehát a PFSz-szel, és mindennel, amit képvisel, nem azért folyik, hogy hol legyenek Izráel határai — hanem azért, hogy egyáltalán legyen Izráel!

Ez az, amit nem tudnak, vagy inkább nem akarnak megérteni a „nagyvilág” politikusai, akik „minden érintett felet kielégítő igazságos és tartós” békét akarnak teremteni a körzetben.

De, ha a PFSz-t is érintett félnek tekintik, tudniuk kell, hogy őt csak Izráel megsemmisítése elcsigázza ki!

A veszély azért nagy, mert barátunk, az Egyesült Államok felől közelít. A lengyel válsággal kapcsolatban járja egy vicc, hogy miért irigylik a lengyelek Izráelt? „Mert csupa ellenség veszi körül”.

Ok már megtanulták, hogy a legnagyobb veszedelem a „baráti országok” részéről fenyeget. Most már ugylátszik, ezért sem vagyunk irigylésre méltók...

Amerika most beleszeretett Szaudiába. Persze, nem egészen érdek nélkül; de olyan hevülettel, melyre egész egyszerűen nehéz magyarázatot adni. A világ leghatalmasabb, legliberálisabb, legfejlettebb állama egy olyan ország befolyása alá került, amelyben közelebbi feudális viszonyok uralkodnak, sőt, rabszolgaság is létezik (1962-ben névlegesen megszüntették, valójában azonban mind a mai napig fennáll). Ezzel szemben se politikai pártok, se szakszervezetek, se parlament, se alkotmány! A szerelem ugylátszik, tényleg vak: Amerika, az emberi jogok zászlajának hordozója ezt nem látja, vagy talán inkább: nem akarja látni.

Az a feladatunk, hogy kiábrándítsuk ebből a szerlemből Amerikát. Ez nem lesz könnyű, már csak azért sem, mert a tájékoztatás, vagy mondjuk ki, a propaganda, sohasem volt az erős oldalunk. S nem elég igazunk bizonyítása — rá kell mutatnunk eltségünk megtevésztó taktikájára, közvélemény-felvezető módszereire. Most ez a létkérdés számunkra.

Erőt merithetünk abból a tényből, hogy ez a nép, ha léte függ tőle, képes bebizonyítani erejét olyan téren, amely addig gyenge oldalának tűnt: megtanultunk földet művelni, amikor kellett; megtanultunk fegyvert forgatni, amikor ettől függött az életünk. Most: érveink felsorakoztatásától, készségünk től függ jövőnk. Erre kell összpontosítani erőnket, ugyanolyan felismeréssel, eltökéltséggel és leleményességgel, amilyennel más téren sikerült kivívni a győzelmet.

KI A FELELŐS?

Irta: RÖSSEL MORDECHAJ

Izrael lakosságának jelentős többsége nem tekinti magát — a Hálachá szellemében — vallásosnak. Kétségtelen azonban, hogy bármiképpen is vélekednek a valásról és annak értékeiről, alig ha akad zsidó ember, aki ne ismerné a zsidó vallás nagy erkölcsi és népzörző szerepét. Akik gyermekkorukban megismerkedtek közelről a vallásos életmóddal, azok — ha formailag el is távolodnak kisé — mindig meleg soggel gondolnak vissza a szülői házra, amely ha nem is volt cionista, Erec Jisráel szeretete olyan természetes volt, mint a péntek esti gyertyagyújtás, vagy a mindennapi imádkozás.

Nem láttuk az országot, de ugyanazok a dolgok, mint a háza, amelyek nyújtott volna védelmet az élet vi szontagságai közepe.

Távol, nagyon távol voltunk Erec Jisráeltől, mégis benne élünk és a bennünk él, olyannyira, hogy ha valakit a vágyakozás rávetett arra, hogy hazatérjen, ből cseink megállapították róla, hogy az Erec Jisráelben való élés tényleg felér a Tóra összes parancsolatainak a betartásává.

★

Azt hiszem, valami organikus hiba van nevelési rendszerünkben. Hiányzik belőle az a lelkesedés, amelynek el kellene töltönie a két évezredes hazátlanság után újra otthonra lelt nép ifjúságát. A szörványok összegyűjtésének idején a galútokat átfogó szolidaritás kellene, hogy urálja ifjúságunkat; az a természetes törkövés, hogy összhangba hozza a Tegnap értékeit a Ma valóságával, hogy e kettő összefonódása által építse a zsidó jövőt.

Ehelyett mit tapasztalunk? Ifjúságunk nem érez különösebb vonalmat mindazon értékek iránt, amelyeket az apák nemzedéke szinte szentség jelleggel ruházott fel. A zsidó állam az ő szemében természetes jelenség. Ez nem azt jelenti, hogy nagy nemzeti megpróbáltatások idején — mondjuk háboru esetén — ez az ifjúság nem hajlandó a világot bámulatba ejtő maximális áldozat készsége. De ez a hazafui kötelességnek csupán egyik oldala. Könnyebb egyetlen alkalommal hősi magatartást tanúsítani, mint egész életen keresztül, a szürke hétköznapok idején példás polgárként élni.

Rövid idővel ezelőtt egy ujságíróknak az az ölete támadt, hogy összehoz egy különféle társadalmi rétegekből származó konferenciát-konferenciát és megszólaltatja a fiatalokat erről a kérdéstről. A középiskolák utolsó osztályához tartozók köntörfalazás nélkül válaszoltak a kérdésekre. E válaszok távolról sem szivderítőek. Sőt, meg kell hogy gondolkoztassák azokat, akik felelősek az ifjúság neveléséért.

Az ujságíró meg akart ismerkedni az ifjúságnak a zsidó hazáról, népről és történelméről alkotott nézeteivel.

Arra a kérdésre, hogy miképp viszonyulnak a haza fogalmához, a megkérdezettek 73 százaléka azt válaszolta, hogy a haza szó frázis, cionista jelszó.

Egyik tizenhét éves diák, aki vezető szerepet játszik valamelyik ifjúsági szervezetben, a következőképp válaszolta: „A „haza” fogalmát új olék számára találták ki! az izráeli ifjúság számára ez keveset mond. En szivesebben használom az állam szót, mert en nek nincs romantikus vagy érzelmek csengése. Kötelességeim vannak az állam iránt, amelyeket ka-

tonai szolgálat utján letudok. Más kötelességem nincs, mint ahogyan más nép fiataljainak sijnem. Véleményem szerint a cionizmus csak fogalomzavart okoz.”

A meginterjúvult diákok Tel Avivban élő szülők gyermekei és kivétel nélkül jómódban élnek. Gondtalanul tanulhatnak, a szülői házból gazdagon felszerelt könyvtárak állanak rendelkezésükre, mégis meglepően keveset tudtak a jelenkori zsidó történelemről. Hiányosak voltak ismereteik a cionizmus terén, de a felszabadító háboru különböző fázisairól is keveset tudtak.

Javarszük nem tudta hibátlanul elmondani nemzeti himnuszunk szövegét. Évekkel, illetve több mint két évtizeddel ezelőtt bevezették az iskolákban az úgynevezett „todáá jehudit”-ot, a zsidóság tudat elmélyítését célzó tananyagot. Amikor megkérdezték az egyik fiút, használta-e valamilyen új tantárgy, ennyit válaszolt: „Az elemi iskolában hallottam és tanulmányt ebből a tantárgyból.”

Arra a kérdésre, hogy minék tekintik a galúti zsidót: idegennek vagy félig-meddig testvérnek, többen azt válaszolták, hogy „semmi közünk hozzájuk”. A diákok több, mint kétharmada szerint Izráelnek nincs erkölcsi jog a kijárást követelni a külföldi zsidóságtól.

★

Bármennyire is megrendítő az eset, a tárgyilagosság kötelez annak megállapítására, hogy ezért nem az ifjúság felelős, hanem a felnöttek nemzedéke, amely egyengette a zsidóitlan szellem terjedését. Megszédült az államiságtól, a kivívott nemzeti függetlenségtől és elfelejtette, hogy az állam nem önmagáért való cél. Az állam keret, amelyet meg kell töltönnünk tartalommal. E tartalmat illetőleg pedig nagyon eltértek a vélemények. A többség azt hirdette, hogy nincs zsidó sajtósság. „Kökök hágojim bét Jisz-

ráel” — olyanok vagyunk, mint minden más nép és ország. Ha ez a vélemény helytálló, ha ez a nép olyan, mint minden más nép, miért kellett otthagyniuk előző otthonukat, miért érdemes vállalni az izráeli valóságból fakadó gondokat és nehézségeket?

Erre a kérdésre nem volt kielégítő válasz. Ezért talált termékeny talajra a kánaánita ideológia, amely tagadja a zsidó népsorsközösséget, mely megtagadta az ország határain kívül élő zsidósággal való közösséget és meggyőződéssel vallotta, hogy az izráeli embernek több köze van a jordániai beduinhoz, a sziriai druzhoz, a saudiai rabszolgatartáshoz, mint az antwerpeni, bécsi vagy budapesti zsidóhoz.

Az új olé ifjú, aki zsidó patriotizmus érzéstől fűtötten érkezett az országba, miután elsajátította a nyelvet, beilleszkedett az izráeli társadalomba, szügyellni kezdte hazafias érzelmét.

Ha változtani kívánunk ezen az állapoton nincs más lehetőség, mint beismerni az eddigi nevelés esődiét és átvenni a gyakorlatba a hitű nevelés elveit. Nem annyira vallási, mint inkább nemzeti érdekek miatt. Ha a gyermek zsenek korától megismerkedik ezekkel az értékekkel, ha a hőnyezet tisztelettel viseltetik és gondolatok iránt, ha nem az amerikai álkultúra maimolása a követendő ideál, hanem az idők viharát átélő ősi zsidó szellem, akkor más lesz a nép, az ország szellemi-erkölcsi arculata.

Nem politikai, hanem sulvos nemzeti kérdés ez, melynek megoldásától függ, hogy két-felhér színű levanti ország leszünk-e, vagy pedig őrzője, felváltója a színáji világszemléletnek.

HABIMA

Tel Aviv, november 7. szombat
FILOMENA
19.00, 21.30
A kisteremben
MEDEA

UTOLSÓ HÉTEN A RÉGI ARON!
Azonnal szólítunk!

SZEKRÉNYEK

2-6 AJTOVAL
1300 SEKEL AJTÓNKÉNT
DUPLA ÁGYAK — 1600 SEKEL

MATRACOK — KÜLÖNLEGES ENGEDMÉNYEL
„SEM” BUTOR * Tel-Aviv, Bugraszov 26, a pincében
Telefon: 03-280493

TELI AKCIÓ!

DÁVID és ÉLI TRISZEK

Alumínium munkák elvégzése, vitrinek, tusszófalkák (esiszolt anolóból). * Kényelmes fizetési feltételek.
Tel. 03-907685

A HAIFAI ÖBÖLBEŒ LÉVŐ GYARUZEM

keres

1. VARRÓGÉP MUSZERESZT
2. VARRÓKAT ÉS VARRÓNÖKET

Jelentkezés a munkaórákban, tel. 04-721131

HÁT MÁR AMERIKA IS?!

Írta: SÁBTÁJ HIMMELFARB

Az arab államok már évek óta latba vetik befolyásukat, hogy ársanak Izraelnek mindenütt, ahol csak elismerik, minden olyan államban, amellyel Izrael diplomáciai és gazdasági kapcsolatot tart fenn. Az Izrael nemzetgazdaságát aláásó arab eszkaláció egyike a gazdasági bojkott, ami abban áll, hogy az arab államok minden olyan államot vagy vállalatot, amely Izraellel gazdasági kapcsolatokat tart fenn, az Izrael fenyegettek, hogy ha izraeli kapcsolatait nem adja fel, felekezést listára helyezik. Mivel pedig az arab államok nagy vásárlók és nagy befektetők, egyrészt pedig a világ legjelentősebb kőolajtermelői, a Nyugat ellátói, általában módjukban állott az Izrael ellenes gazdasági bojkott alkalmazása.

Bőven akadnak olyan államok és iparvállalatok, amelyek nem tartják elhárítani a nyomást, túlságosan csábították őket az arab államokkal köthető nagy üzletek, s ezért hajlandóknak mutatkoznak izraeli kereskedelmi kapcsolataik megszakítására.

Ugyanakkor azonban más államok nem adták be a derekukat, s motha az ellenállásuk súlyosan veszélyeztette az arab államokkal fennmaradt kapcsolataikat, nem hódolnak be az arabok zsarolásának, hanem továbbra is kereskednek Izraellel. Az Izrael-ellenes arab bojkott az évek folyamán tehát hol eredménnyel járt, hol kudarcot vallott. Az arab államok belátták, hogy a gazdasági bojkott nem mindig hatékony fegyver, a kapcsolatok megszakítása pedig azokkal az államokkal, amelyek nem akartak behódolni, nemcsak hogy nem volt eredményes, hanem olykor éppenséggel bumeráingékként ütt vissza, mert az arab államok kénytelenek lettek lemondni a következtéseket és megszakítani a szóban forgó államokkal a kapcsolataikat, olykor maguknak az arab államoknak arítottak vele, mert nem találtak megfelelő alternatívát a szankcionált államok helyett és sok esetben kénytelenek voltak igen szükséges nyersanyagokat és ipari termékeket beszerezni. Forrástól tehát folytatódott ugyan az arab bojkott, gyakorlatilag azonban nem bizonyult eredményesnek.

A bojkottot főként gazdasági téren alkalmazták az arabok, de mindent megtettek annak érdekében is, hogy pressziókkal megakadályozzák, hogy egyes államok diplomáciai kapcsolataiba lépjenek Izraellel, a nemzetközi porondon pedig rávegyék őket, hogy döntő esetekben az arab állásponrhoz csatlakozzanak.

Az Egyesült Államokat nehéz lenne meggyanúsítani azzal, hogy az arab bojkottot támogatja. Ma ga az amerikai alkotmány is tiltja a gazdasági bojkottot, mint a diszkriminációt, s aki az Egyesült Államokban nyíltan próbálta az Izrael-ellenes gazdasági bojkottot terjesztetni, azt bíróság elé lehetett állítani. Nem titok, hogy az amerikai zsidók fel tudják lépni az Izrael-ellenes bojkottokhoz csatlakozni próbáló vállalatok ellen, s a legtöbb esetben e cégek nem engedtek az arab nyomásnak.

Mindmáig elképzelni is nehéz lett volna, hogy majd az amerikai kormányzat maga nyújt segítséget az Izraelnek áró lépésekhez, hogy annyira az arab poláris mellé áll, ami már egyenlő Izrael létének fennmaradását veszélyezteti. A héten azonban meglepetésként a héber újság, a "Maccabi" megírta, hogy a washingtoni látogatása al-

kalmával. Bizonyára a felelősök majd elfogják magukat a tetőtől határolni, azt állítván, hogy valamelyik kishivatalnok tette, aki nem azonosítható az amerikai kormányzat politikájával, az eset azonban mégis rendkívül súlyos. Izraelnek pedig ehhez képest kell reagálnia.

Arról az incidensről van szó, ami az amerikai külügyminisztériumban történt Husszein látogatása során, mikor is a külügyminisztérium nagytermében a látogatással kapcsolatban jordániai kiállítását rendezett. A tárgyak között szerepelt a körzet térképe is, s e térképen Izrael állama egy általán nem is szerepel.

Az amerikai külügyminiszterrel nehéz feltételezni, hogy nem tud Izrael állama létezéséről, a tény azonban — tény marad, ez a térkép ott van az amerikai külügyben, méghozzá nem is Izrael államának a megszületése előtt, ha nem jóval azután nyomták.

A térképet ugyan lecsodálták, s a külügy valamelyik vezetője bizonyára megnyújtotta majd Izraelre, hogy jelentéktelen esetről van szó. De ez az incidens mégis felidrt valamit, amivel foglalkozniunk kell. Az ugyanis, hogy szer te a világon forgalomban vannak olyan térképek, amelyek Izrael egyáltalán nem szerepel, az nem újsg, de ezeket a térképeket csak olyan államokban és vállalatokban használják, amelyek együttműködnek az arab államokkal és minden lehetséges módon tömtenni akarnak engedelmességükkel az arab államok fele.

Megváltozik azonban a helyzet, amikor az amerikai kormányzatról van szó, kivált az amerikai külügyminisztériumról, legkivált pedig arról, amit ott épp a jordán király látogatása során cselekedtek, miközben Jordánia a körzet szélsőséges arab államaihoz tartozik, hadiállapotban áll Izraellel, léteit hem hajlandó elismerni és ellenzi a camp-davidi egyezményt, aminek pedig Amerika nemcsak egyik keresztapja, hanem megvalósításának aktív tényezője. Most aztán ez az amerikai külügyminisztérium tesz saját épületében olyan tüntető lépést, amely nevétségességén túl hivatalos támogatását is jelenti ama államoknak, amelyek célkitűzése Izrael megsemmisítése. Szomorúan leleplező jel ez a különös térkép, s valószínűleg elég fantáziának sincs annak az elképzeléséhez, hogy milyen térképek hevernek még az amerikai külügyminisztérium archívumaiban, melyiken rajta van Izrael, melyiken nincs. S ez utal már nem az Izrael határaitra vonatkozó térképekről van szó, amelyek az Amerika által elismert zöld határ vonala szerepel, hanem feltehető, hogy olyan térképekről is, amelyeken Izrael a Föld herceg elképzelése szerinti izraeli határokat húzták meg...

Csekélységgel többnyire nem érdemes foglalkozni, mindig a nagy, kardinalis problémák a lényegesek, de sokszor egy apróság is igen jelentős lehet, tünete olyan gondolatoknak és elképzeléseknek, amiket aztán adott pillanatban meg is próbálnak valósítani. Ha tehát nem reagálunk helyesen az arról, de jelentős tüneti jelenségekre, akkor elveszítjük az első csotát a mindentől ellenséges államokkal körülvett Izrael státuszáért vívott harcban. Izraelnek nem szabad csatát vesznie, s ha nincs is mindig győzelme kilátás, akkor is mindent meg kell tennie, hogy a támadásokat visszaverje.

Rappaport Ottó:

N A P L Ó

(SZAKSZERŰTEN HOZZÁSZÓLÁS A WAGNER-ÜGYHÖZ)

MI EGYÉBBEL IS FOGLALKOZHATNA egy olyan ország, amelynek nincsen semmilyen gondja-baja, senki sem fenyegeti, gazdasági alapjai szilárdak, életminősége példamutató, létjogosultságát senki sem vonja kétségbe, mi egyébbel is foglalkozhatna, mint éppen Wagnerrel. Nincs is ennél természetesebb, magától értetődőbb dolog kerek e világon. Valamivel mégis csak meg kell törni az általános unalmat, hiszen már minden más problémát oly szépen, oly megnyugtatóan megoldottunk, elrendeztünk, igazán megérett az idő ahhoz is, hogy végre valahára nyugvópontra juttassuk ezt a már negyven éve fájón körülvitatot ügyet. Életünk tökéletlen és színtelen marad, művészetünk elveszti rangját, tekintélyét a világban — mit is fognak gondolni a rólunk a nemrég felszabadult afrikai népek! — ha chász vechálilá! — nem játszunk Wagner-zenét! Mert ime, tele vannak a világlapok — de a rádiós és tévéállomások sem maradnak el — azzal a hallatlan merénnyel, amelyet egyes, magukról megfelfedkezett lágermenekültek követtek el a tel-avivi Mann Auditoriumban a szent művészet ellen, tiltakozván a Trisztán és Izolda nyitányának muzsikálása ellen. Arról persze mindenki hallgat, vagy csak mellesleg említ meg, hogy a valóban tiszteletreméltó Zubin Mehta a hátsó ajtón, ráadás formájában akarta be- esempészni Wagner, kegyesen megengedve a terem elhagyását azoknak, akiknek érzéküket fülét sérti ez a zene. Ha holnap valamely képzőművészünk eszébe jut például hogy rokkerszert festeni valamely középületünk síma felületére azzal a megoklással, hogy ez csupán egy régi hindu jelkép, amit a hitleristák önkényesen sajátítottak ki és alkalmaztak a maguk alantas céljaira, ő is majd felsólt bennünket, hogy akiknek ez sérti a kényes szemét, az elhagyhatja a teret, az utcát, sőt az egész országot is.

LEGINKÁBB A KITŰNŐ KAR MESTEREN CSODÁLKOZOM, hogyha a Filharmónia fel is kérte a wagneri jég illetlen való megtörésére, neki, a nem csak tehetséges, de okos művésznek azt kellett volna mondania, hogy talán kérjék fel erre Bernsteint vagy Perlmant, akik különben is siettek táviratilag védelmükbe venni Wagner és közvetítőit. Ők legalább hivatkozhatnak a történelmi hagyományra, hogy kezdettől fogva zsidó muzsikusok és zenerajongók álltak a Wagner-imádat élén. A zsidó Herman Lévi vezényelte legelőször 1882-ben a keresztény vallást dicsőítő Parsifalt. A zsidó Karl Taussig irányította azt a hatalmas pénzügyűjtési akciót, amelyből Bayreuthban felállították a Wagner központ óriási koncerttermét. A zsidó Georg Davidsohn, a Berliner Börsen Kurier főszerkesztője alapította meg Berlinben az első Wagner-mozgalmat. Egyáltalán nem zavarta őket, hogy Wagner nem csak úgy volt sztm antiszemita, mint például Chopin, és mint minden tisztességes keresztény, aki valamire is becsüli magát, vagy

ahogy Mikszáth mondta, aki nem gyűlöli a kellenél jobban a zsidót, hanem kifejezetten és félreérthetetlenül terjesztette a zsidók elpusztításának szükségességét. Már 1850-ben „Zsidók a zenében” című gyilkos irrományában hirdette, hogy a zsidó ember sötét, démoni teremés, aki éles ellentétben áll a német hős-típussal, és hogy az egyetlen megoldás a zsidók megsemmisítése. Wagner élete utolsó napjait kitartott fenekelt len zsidógyűlölet mellett: 1881 november 22-én levelet intézett II. Ludvig bajor királyhoz, és többek között a következőket írta: „A zsidó faj az emberiség és mindannak ellensége, ami benne magasztos. Mi, germánok miattuk, a zsidók miatt fogunk a mélybe süllyedni, és lehetséges, hogy én vagyok az utolsó német, aki küzdök az életünkön elhatalmasodó zsidóság ellen.”

A MÓDNAL, AHOGY AZ ISRAELI FILHARMÓNIA a Wagner-botrányt kiprovokálta, csak azok az érvek megszégyesítőbbek, amelyekkel a notórius széplelkek igazolni akarják hamis világpolgárságukat, voltaképpen közönyüket és részvétlenségüket saját népük vigasztalhatatlan bánata és fájdalom iránt. Azt mondják — többek között — hogy Puskin és Gogol is antiszemita volt, mégis, Izraelben kiadják műveiket. Mi esoda korlátolt, ostoba és képzetlen összehasonlítás! Gogol és Puskin művei nem szolgáltak a cári rendszer ideológiai alapjául, jelképül. Ellenkezőleg. A cárizmus éppen úgy üldözte és gyűlölte Puskit, Gogolt, akáresak a zsidókat. Mert Puskin és Gogol megalkuvást nem kívántak a cári önkénynek. Wagner főbűne azonban nem abban állt, hogy antiszemita volt, hanem hogy írásaiiban és számos zeneművében megteremtette a felsőbbrendű fajról szóló bomlott elmélet eszmei alapjait és jelképrendszerét. A hitlerizmus nem véletlenül választotta Wagner, a wagneri zenét egész kultuszának központi háttérerejévé. A hitlerizmus nem használta fel, sajátította ki vagy magyarázta félre Wagner és műveit, hanem alkalmazta. Sokkal jelentősebb Wagner hozzájárulása a hitlerista ideológia létrejöttéhez, mint a hitlerizmus hozzájárulása a wagneri képlet megteremtéséhez.

De itt most nem is annyira ideológiai-filozófiai vagy zeneesztétikai kérdéstről van szó, hanem érzelmekről. Igenis, szent emóciókról, amelyek bizonyos rendkívüli és egyedülálló helyzetekben súlyosabban esnek latba, mint minden jézhideg, logikus, szakszerű okfejtés. A wagneri zene a mi számunkra is jelképpé vált, mindazok számára, akik nem akarják elfelejtetni a hitlerizmus bűneit, nem akarnak soha megbocsátani, kibékülni és megbékülni. Ha a nürnbergi perrel és Eichmann felakasztásával valóban eltűnt volna a föld színéről a hitlerizmus minden maradványa, akkor is indokolt lene, hogy azok, akik Wagner zenéjére látták szereteteik halálba menetelését, ne

akarják saját országukban többé hallani ezt a muzsikát.

CSAK CSODÁLKOZNI LEHET AZON, hogy egy ilyen szenzibilis művész, mint Zubin Mehta, nem érti meg, nem fogja fel az emberi fájdalomnak és bánatnak ezt a szintjét, ezt a minőségét; azt, hogy egy művész nem maradhat részvétlen ilyen fajta szomorúság iránt. Ezt a szomorúságot pedig nem lehet demokratikus szavazás útján eldönteni. Ha csak egyetlen ember maradt volna meg ebben az országban, aki lelkében hordja ezt az idők végéig tartó bánatot és haragot, amely tulajdonképpen azoknak a millióknak a kinszenvedését és haragját is magában foglalja, akiknek nem adatott meg, hogy a Trisztán és Izolda nyitánya ellen tiltakozzanak, — akkor sem lenne szabad igaz művészek megsértésére, kihívására ennek az egyetlen gyászoló embernek az érzelmeit. És annak a többségnek is, ha úgy tetszik, a túlnyomó többségnek, amelynek nincsen már más gondja, nincsen már más vágya és célja az életben, mint megegyezzen hallani a gázkamrák muzsikáját, respektálnia illene ennek az egyetlen embernek a fájdalmát. Igaz, az országújtáink tele vannak német kocsikkal, az üzletek német árukkal, lassan-lassan kezd kévelmeflenni válni a német nép bűneinek felidézése, az sines kizárva, hogy a Németországgal való kapcsolatok zavartalan elmélyítése érdekében valaki majd javasolni fogja, hagyjuk abba a szíreázást a Soá napján, és az is lehet, akadnak fognak művészek, akik táviratban támogatni fogják a javaslatot. Az a zsidó, aki felejtette az ingujját a Mann Auditoriumban és megmutatta a testébe écséftt számot, nem botránybűs — a botrányt a Filharmónia provokálta —, hanem az utolsó pompéji katona, aki nem hagyta el örhélyét. A wagneri zene a nem-felejtésért folyó evre elhaló harc szinte utolsó erődítménye.

EZEKBEK A NAPOKBAN, amikor a világ különböző tájain a hitlerizmus újra felütötte fejét, nagy és újszerű államok veresegenek a kegyeiért, sorra hajtának térdet előtte, behódolnak a zsarolásainak, éppen úgy, mint a harmincas években, ez az erődítmény életbevágó és létfonosságú. Ez nem művészeti probléma, hanem s o r s k é r d é s. Cháled király és Fáhd herceg személyében új Hitlerék léptek a történelem porondjára, az ő zászlajuk alá sorakoznak fel a régi és új náci, a zsidó nép esküdt ellenségei, Wagner tanainak hívei és rajongói. Mert a kőolaj, a mi korunk hitlerizmusa, amelynek kegyeiért a két nagyhatalom gyalázatos és beestelen versenyt fut, hogy megnyerje szövetségessnek a harmadik fél ellen — a második világháború kétes receptje szerint.

Ezért nem szabad megengedni sem Bernsteinnak, sem Zubin Mehtának, sem senki másnak, hogy szakmai önzésük miatt feleseljenek Izrael koncerttermeiben a wagneri muzsika. A Filharmónia vezetői és

művészei is jobban tennék, ha világhírré szert tett intézményünk igazi problémáiban mélyednének el, ha szembenéznének a megrekedéssel, a zsákutcával, amelybe jutottak és amelyről — nincsen kizárva — éppen e botrány akarják elterelni a figyelmet. Mert ha egy művészeti intézmény botrányba keveredik vagy botrányt provokál, ez legbiztosabb jele annak, hogy megállt a fejlődésben, hogy nem képes megújítani, előre vinni vívmányait.

Lapunk nemrég kerekasztal-beszélgetést folytatott a Filharmónia igazgató-tanácsával, és sajnálatos kellett tapasztalunk, hogy a Filharmónia vezetői lassan, de biztosan felémésztk a dicső elődök és alapítók által megteremtett alapföket. Végtelen önelégültségben szenderegnek babójukon, és nincsen megnyugtató válaszuk azokra a fontos művészi kérdésekre, amelyek az intézmény bizonyos válságára engednek következtetni, arra, hogy a kényelmes, kifapostott úton járnak; hogy a repertoárból hiányzik az igazi újításra törekvő bátor koncepció; hogy művészeink még nem jutott el a legszélesebb népi tömegekhez; hogy nagyon keveset tettek a zenei nevelésért, a zene búvkörébe való bevonásukért; nincsen állandó saját karmesterük és művészi vezetőjük, stb. Wagner hiányát az izraeli Filharmónia és Izrael népe még valahogy el tudja viselni, de a fenti égető kérdések megoldásának elhanyagolását kevésbé. Ezért Zubin Mehta is, meg az intézmény művészei is nagyobb szolgálatot tennének Izrael népének, ha e problémák megoldásán törnék a fejüket, nem pedig a Trisztán és Izolda nyitányán.

A FILHARMÓNIA VILÁGHÍRŰ INTÉZMÉNYÉ VÁLT, Izrael nagyköveteként vitte el híriüket a nagyvilágba, dicsőséget szerezve szellemi életünknek — Wagner nélkül. Igaz, hogy azok a világlapok, tévé- és rádió-riporterok, akiket az írástudatlan olajmágnások pórázra vezetnek, mint a drága fajkutyákat, most feddően megdorgálnak minket barbár művészet-ellenes magatartásunkért, azért, hogy egyesek nem kívánják megegyezzen viszont-hallani a légerek zenéjét. De senki sem szól egy szót sem arról, hogy a tízennyolc arab ország egyetlenében sem játszanak, nemcsak Wagner, de Beethoven, Bachot és Mozartot sem, s nem zeneesztétikai megfontolások vagy eszmei mérlegelések miatt, hanem annál az egyszerű oknál fogva, hogy egyáltalán nem léteznek filharmónikus zenekarok. Az olajmágnásokat tudmílik egyfajta egy muzsika igazgatója: a petróleum csobogásának, a dollár zizegésének a hangja. A mágnások páriának pedig Beethoven és Bach akkordjai helyett meg kell elégedniük a városok nyílt terein lefejezett, megkorbácsolt vagy megcsönkített „bűnözők” jalkáltásával.

Köztudott, hogy a szovjet színművészet világvízonlatban egyike a legfejlettebbeknek.

(Folytatása a 4. oldalon)

«A TERROR ÉS BÜNÖZÉS E KORÁBAN NAGYON KELL A VILÁGNAK A HUMOR»

„A nemzetközi sikon humor istápoló egyesület” az idén Efrájim Kishonnak, a humoristának ítélte oda azt, amit „a humor Nobel-díjának” nevez. Kishon előtt a díjat Art Buchwald, Parkinson (a hasonnevű törvény felfedezője), Peter Ustinov és prof. Galbright kapta. Az ünnepélyes díjkiosztást november 18-án rendezik meg Párizsban, s a díszében egy énekesnő dalban fogja indokolni, miért kapta Kishon a díjat.

Ez a különös egyesület, amelynek a maga területén ma már majdnem akkora tekintélye van, mint a Nobel-díjnak, éveken keresztül alakult meg három „igen komoly” amerikai kezdeményezésére. Alfred Davidson, a már 30 év óta Párizsban élő ügyvéd hátrahozta el két jóbarátjával egyetemben az egyesület megalapítását, miután nemzetközi szervezetekben dolgozva megállapították: ezekben senkinek sincs humora. „Egyáltalán nem nevelés okokból alapítottuk meg „A nemzetközi sikon humor istápoló egyesületet”, mondja Davidson, hanem azért, mert amikor háborúk dühnek, teli a világ gyilkossággal, emberrablással, s az erőszak minden más válfajával, akkor a világ jobban rászorul a humorra, mint valaha is.”

Kezdeményezőiket lelkesen fogadták. A nemzetközi egészségügyi világszervezet igazgatója táviratot intézett hozzájuk, amely szerint „a humor igen fontos az egészség szempontjából”. Az UNESCO helyettes vezérigazgatója azt írta, hogy „a humornak nevelő, kulturális és tudományos vetületei vannak”. Mivel az alapítók nem oly gazdagok, mint Nobel volt, a díjat nem készpénzben, hanem értékes tárgyak formájában adják, amelyek mindig jelentőségteljes kapcsolatban állanak a díjazott egyéniségével.

Davidson elmondja, hogy még nem tudja, miben kapja a díjat Kishon. Előbb ritkos számlát akart nyitni neki egy svájci bankban, de lebeszélte róla azzal, hogy sértés lenne azt gondolni, hogy Kishonnak még nincs ilyen számlája. Ustinov annakidején egy „időtároló kémszóvet”, Galbright pedig egy öt ábrázoló szobrot kapott, hogy kellőképpen meg tudja becsülni magát. Davidson elmondta, hogy három évvel ezelőtt még egyáltalán nem is tudták kicsoda Kishon, akinek 20 nyelvre lefordított művei eddig sokmillió példányban jelentek meg. Flora Lewis, a New York Times munkatársa javasolta nekik nemrégiben, olvassák el Kishon munkáit.

A humor istápoló egyesületnek se címe, se elnöke, se vezetősége. Egy másik díjat is oszt, mégpedig azoknak, akiknek sikerült az év legnevelésesebb sületlenségét kiböknöni, és ezzel akaratlanul is megkacagtatniuk a világot. Tavaly ezt a díjat Billy Carternek, Jimmy öccsének ítélte oda, előtte pedig Milton Friedmannak, a nagy közgazdásznak, aki még 1974-ban kijelentette, hogy az OPEC három hónapon belül felbomlik és olcsóbb lesz a kőolaj. Mint látjuk profétai tehetsége juttatta a díjhoz Friedmant, aki egyébként a Likud gazdasági politikájának is szülőatyja...

Egyelőre még tiok, ki kapja meg az idén ezt a külön-díjat. Davidson szerint nincs hiány akaratlanul kacagató sületlenségekben, a díjat igen sok államfő megérdemelné. Az egyesületet főleg az USA-ban, Angliában és az ENSZ-ben ismerik, ám mindmáig nem sikerült a nemzetközi intézményekben a humor meghonosítani. Davidson szerint „ez lehetetlen feladat, az olyan helyeken, mint az ENSZ vagy az UNESCO, nincs a humornak talaja.”

Párizsban ma már érdeklődéssel várt esemény az évi díjkiosztással kapcsolatos díszbéd. Ezt egy exkluzív klubban rendezik, ahonnan helyszüke miatt a jelentkezők fele kiszorul, de fizetők mégis kell, mert az egyesületnek nincs pénze. Davidson nagyon reméli, hogy a humor istápoló egyesület díja rövidesen egyenértékű lesz a Nobel díjjal.

SPECIALIS ÁRUSÍTÁS

EXPORT FELESLEGEK

Divatos, sportszerű modellek minden nagyságban, és különösen nagy méretekben

gyapju, akrilán és nyári ruhák és kosztümök
Tel-Aviv, Allenby 76 (középső épület), I. em.
Nyitva egyfolytában 9-től este 6-ig pénteken 12-ig

NAPLÓ

(Folytatás a 3. oldalról)

Ezeket a színpadokon nem játszanak sem pornográf, sem erőszakot dicsőítő műveket. Az izraeli színpadokon már alig lehet látni olyan színdarabot, amelyben nem folyik egy kis vér, és legalább egy-két férfi vagy nő nem vetkőzik pucérra. A két színházi kulturát nem lehet egy napon sem emlegetni. Ha a mi színművészetünk legalább ötven százalékban érne el a szovjet színházak szintjét, szívesen lemondanék az összes pornográf és vérfa-gyaszító darabokról. De különben is, nincs olyan ország a világon, ahol a művészet olyan magas, eszményi régiókat ért el, hogy minden zeneszerzőt játszanak, minden színmű-író előadnak. Kedves diplomata barátom magából kikelve vetette szememre kulturálatlan

magatartásunkat Wagnerrel szemben. Idézhettem volna neki a paraszti közmondást, hogy akasztott ember házában nem illik kötélről beszélni. Bocsnát — muzsikálni. De inkább kérdéssel feleltem: „Ha példának okáért Bartók vagy Kodály úgy írt volna az ő népéről vagy Erdély hovartartozásáról, mint ahogy Wagner írt a zsidóságról, merné-e egyetlen zenekar, akár csak kiejteni is a nevüket?”

SZÉPLELKŰ ÉS NAGYRE-MÉNYŰ KOLLEGÁIM szerte a nagyvilágon, hol voltak, amikor Wagner zenéjének hangjaira elégették szüleimet és testvéreimet, szomszédaimat meg barátaimat? Hagyjuk hát ezt a kérdést. Minden népek megvannak a maga sajátos, egyéni zenegondjai, amelynek nem tar-toznak másra.

KÖZÉLETI HIREK

● A tel-avivi egyetem diáktanácsának elnökévé választották Krausz Eli joghallgatót, aki che-derai magyar-zsidó szülők fia.

A héten megjelent az Izraeli Szemle új száma. A lapot dr. Ár-je Káddár szerkeszti.

● Báb Sevá Noám (Wohl Katalin) színművész hazaérkezett egyhónapos angliai tanulmányut-járól.

● A Bné Brit rend tel-avivi Nordau páholya bejegyeztette Jakabovits Béla volt elnök nevét a KKL aranykönyvébe — érté-kes közéleti munkássága elismeréséért. Az erről szóló oklevelet dr. Frenkel Jenő díszelnök ad-ta át a páholy volt elnökének.

● A HOH haifai Idősebbek Klubja közönsége előtt Erdős László tanár tartott nagyszerű humoros előadást. Dr. Deutsch Ferenc, a HOH elnöke nyitotta meg az estet, Éliás Margit, Grósz Karola, Hammer Mirjam, Guttmann Teri, Stréger Szára és Sámuel Piroška volt a háziasszony.

● Husz éves a Jáél szövetet, amelynek tagjai önkéntes munkát végeznek a tel-avivi kórházak-ban. A jubileum alkalmából ki-tüntetettek néhány Jáél nővert, akik két évtizede vesznek részt a munkában. Kintüntetést kapott Spitzer Lili is. A kintüntető okle-velet Slomo Láhát, Tel Aviv pol-gármestere nyújtotta át. Köszön-tőt Suzy Vodák elnöknő mondott.

● A HOH haifai szervezete zsfolt házzal köszöntötte a Rös-sel Mordechajt, akinek a közel-múltban jelent meg a Mefkure

A TEL-AVIVI MOZIK HETI MŰSORA

ALLENBY: A közlegény kalandjai
BEN JEHUDA: Montenegro
CAFON: Az élet megy tovább
CINEMA 1: Megbolondítjuk a tanárokat és sikerül a vizsgánk
CINEMA 2: Intim történet
DEKEL: A világ örült története
DOLFITEK: Tíz-szekerek
ESZTER: Újra szerelmesek vagyunk
GÁT: Amikor Georgiában ki-aludtak a fények
GORDON: A nők városa
HOD: A zöld drágák
LIMOR: A repetitűkőr
MAXIM: Az égő torony
MOGRABI: Tühegyen
ORLI: Morand hadnagy pere
PARIS: Csodálatos örület
PEER: A postás kétszer csenget
PERISCOP: A nők városa
SÁCHÁF: Az első szerelem
STUDIO: A francia tiszt szerelme
TCHÉLET: A szénbányász lánya
TEL AVIV: Az elveszett láda elrablói
TEL AVIV MUZEUM: Kacsák

HUSZADIK SZÜLETÉSNAJÁT ÜNNEPLI
A HATIKVA CIMŰ AMERIKAI MAGYAR-ZSIDÓ
HETILAP

Köszöntjük EGRI GYÖRGY főszerkesztőt,
a lap munkatársait és olvasóit

RON GILÁDI

a Hatikva izraeli szerkesztője
és a hazai munkatársak

SZÉKELY ISTVÁN 70 ÉVES

Szeretettel köszöntjük a 70. születésnapját ünneplő Székely Istvánt, lapunk haifai munkatársát, az izraeli újsá-g-író társadalom köztiszteletben álló tagját.

Az ünnepelt színházi újságíróként kezdte a pályáját Magyarországon, miután az aszódi gimnáziumban befejezte középiskolai tanulmányait. Később kikerült Párizsba, ahol a Sorbonne hallgatója lett. Ott alapoza meg irodalmi és filozófiai műveltségét. Tanulmányait a háboru miatt meg-szakította, s fegyvert fogott a fasizmus ellen. Szíriába ke-rült egy francia szabadsapat katonájaként, és a negy-venes évek elején onnan alijázott.

Az ország függetlenségéért a Hágáná soraiban har-colt, majd az új ország polgáraként folytatta újságírói pályáját. Az Uj Kelet munkatársa lett. Pályafutása so-rán riportokat, tárcákat és elbeszéléseket írt, s nyelv-tudása tette lehetővé, hogy megvetette lapunk hasábjain a „Mit ír a világsajtó” című rovatot.

Székely István öt évvel ezelőtt nyugdíjba vonult, de írásai máig is rendszeresen jelennek meg hasábjainkon, a szerkesztőség és az olvasók nagy öröme-re.

Sok termékeny évet kívánunk a hetvenedik születés-napját ünneplő kedves kollégáknak.

EGYMAS KÖZÖTT

SZEMÉLYI HIREK

● Schön Dezső, író, újságíró hazaérkezett európai utjáról.

● Családi körben tartották meg a kirját sauli temetőben a néhai Hirsch Márton, az Uj Kelet volt adminisztratív igazgatója ázkár-át, a halála 16. évfordulóján. Az elhunyt fia, Juda Ejl mondott kádist.

● Dálya kibucban szép külsősé-gek között tartották meg a Bu-dapestről elszármazott Blum Chá-jim 75. születésnapját. A közös-ség szeretettel ünnepelte.

● Ázkárát volt az Even Jehu-da-i temetőben Friedman Jenő (Frici) sirjánál, a halála hetedik évfordulóján. Az elhunyt Nagy-vádról származott el.

● Sok szeretettel ünnepelte a család és a baráti kör tagjai Kir-ját Jámban Lörcinc Gizit, aki 70 éves lett. Az ünnepelt 1935 óta él az országban és nyugdíjas ov-nó.

● A WIZO natanjai szervezeté-nek tagjai öszinte kegyelettel em-lékeztek meg Brucker Paulárról, elhunyt chavérájukról, aki min-den jó ügy lelkes részese volt hosszú éveken át és a szervezet-ben közszereletnek örvendett.

● Az akkói városnéző előcsar-nokában Vidor Imre festőművész bemutatta új képeit. Több száz főnyilvános jelent meg az ese-ményen, ahol Dinsten Mirjam és Glückman Irén méltatta a művész munkásságát.

● A WIZO natanjai szervezeté-nek magyar nyelvű csoportja el-vállalta a város legrégebbi negye-dében levő idősebbek számára lé-tésített klub patronálását. Első-ként születésnapj ünnepséget ren-deztek a klubban, s szórakoztat-ták annak tagjait.

● A tel-avivi Bikur Cholim szervezet vezető tagjai ros há-sá-ná napján sófárt fujtak a kórhá-zakban, hogy a betegek teljesít-sék ezt a mievát és szukotkor az ünnepi esokorral keresték fel őket. Ajándékkal, egyes esetek-ben pénzbeli támogatással is se-gítették a betegeket. Az akciót Ungár Mose, a Bikur Cholim szer-vezet elnöke szervezte meg.

● Srágá Semer személyében új elnöke van a jávnei körzeti ta-nácsnak. Az elnök eredeti neve Schirmann volt és Hangonyból származott el. Jelenleg Nir Ga-limban él.

● A rádió a múlt péntek dél-utánj kulturális műsorban ripo-rtot sugárzott a tel-avivi Hádás-h könyvtárból.

● Székely István, lapunk haifai munkatársa ezekben a napokban ünnepelte 70. születésnapját. Pá-

lyatársai és barátai körének tag-jai nagy szeretettel ünnepelték a köztiszteletben álló újságíró-t.

● Jeruzsálemben ügyvédvé avat-ták a nagyváradi származású Spitzer Lilly és Norbert fiát, Spitzer Micháelt.

● A néhai dr. Fried Andor beth leni kórházigazgató főorvosának özvegye, Duci és leánya, Fried Noémj gyógyszerész végleges letelepedésre az országba érke-zett. Címük: Fried Aurélia, Mer-káz Klitá hét. Dirá 50. (Elérhető a beér sevai táchnán merkázitól induló 7-es számú belső autóbusz-járat végállomásánál).

● Bensőséges családi körben tartották meg Nácrát Ilitben Lé-v-Tov Adi bár mieváját. Az ünne-pelt ifju Eszti és Cvilj Lé-v-Tov fia és munkatársunk, Fuchs Áv-rám unokája.

● Nagy részvét mellett temet-ték el a héten Burg Alizt (Bánov-ce — Tel Aviv), aki súlyos be-tegség után elhunyt. Temetésén fia, Burg Eli alezredes mondott kádist.

● Naschitz Frigyes izlandi fő-konzul és felesége, Zsenka ház-aságuk 50. évfordulója alkalmából fogadást adtak a tel-avivi Plaza hotel kiülönterében. Menáchem Szavidor, a Kneszet elnöke és a diplomáciai, illetve a konzuli tes-tület, valamint a magyar jisuv számos vezető tagja volt jelen a fogadáson.

● Szép külsőségek között tar-tották meg Harzlián Valatin Jo-zsef mérnök és felesége, Matuka, a lányuk, Iranit bár mieváját. A vendégek gratuláltak az ünnepelt nagyapjának, dr. Valatin László v. budapesti hitközségi titkárnak is.

● Hagyományos külsőségek kö-zött rendezték meg Natanján, a cázni negyed szállodájának kiül-önterében Weisz Eszter unokájá-nak brit mieváját. Az újszülött az elhunyt nagyapa, Dávid Hillel nevével kapta. A vendégség szer-etettel vette körül az örömszül-ököt, Grünfeld Juditot és Smuelt, illetve a nagymamát, Weisz Esztert és Grünfeld Rózsit.

● Sokan gratuláltak s héten Smuelevits Slomó főkántornak és feleségének, Mirjámnak, abból az alkalomból, hogy Ejtán fiuk há-zasságot kötött Mili Bitronnal, Eszter és Jáakov Bitron lányával.

A völegény édesapja a „Hácsá-rát Hájisuv” befektetési társaság főkönyvelője és országszerte el-ismert képességű kántor. A chu-pá alatt ő áldotta meg a fiatalok frigyét.

A GÁLILI JISZOR

KIBUC

Alig tíz hónapja annak, hogy New Yorkban összeült 25 zsidó fiatal, majd négyhétente még találkoztak egymással, s ma már menhata közüliük, (8 fiú és 8 lány) itt dolgoznak Jiszor kibucban, ahol alijjára készítik fel őket. Ma már világosan látják, mi vár rájuk, ha maradnak, s ezzel tökéletesen meg vannak elégedve.

Sokatlan az esetük, némelyek arra gondolnának, hogy valami egész különleges ígérettel csábították őket ide. Az igazság azonban az, hogy már valamennyien jártak azelőtt is Izráelben, hónapokat töltöttek kibuc-ülpánokban, s megkapták a honvágy baciulját... Hazamentek ugyan Amerikába, de ott már nem találták a helyüket. Tovább dolgoztak ugyan, ki tanult, ki pénzt keresett, de valami végig hiányzott nekik. Az a baciul bántotta őket, amit itt szedtek fel... Mikor aztán meghallották, hogy ilyen ülpánt végzett csoport szervezkedik az amerikai chalucá mozgalomban, elhatározták, hogy belépnek.

Van közöttük egy elektronikai technikus, nős 29 éves, aki 77-ben tanult az Ejn Hásófé-ti ülpánon. Szerinte az alijjzás önálló nem számít fordulatnak, mert ő is felesége is régóta vágyik az izráeli, főképp a kibuci életre. Van közöttük egy 29 éves jogász, akit egyrészt az hozott ide, hogy már itt él a legjobb barátja, más részt pedig az, hogy édesapja, aki évekel ezelőtt a bécsi nemzetközi atomenergia-bizottság vezetője volt, odavitte magával őt is. Őt pedig az ottani Hásófé Hásófé pár hónapra Hágocn kibucba küldte ki. Nagyon jól tudja, hogy a kibucban nem lesz ügyvéd belőle, de reméli, hogy a fizikai munkán kívül társadalmi tevékenységre is nyílik majd alkalma.

Anne (24) nem kapott születési bizonyítványt. Mégis, amikor a kislány najp módon valahol ka-tolikusnak mondta magát, édesapja megdöbbenve Annet hat évvel ezelőtt Izráelbe küldte vakációzni. Hazatérése után egy olyan barátal került össze, aki erőscionista érzésű, s most együtt csatlakoztak a csoporthoz.

Ed kijárta Vietnám „ülpánját”, amint került izráeli kibuc-ülpánokra. Hazament ugyan Philadelphiába, de most végleg idejött, mert „nyugodtan, békésen akar ahudni éjszaka”.

Láná tökéletes héber, 79-ben tanulta Ejn Háródban. Nagyon biztatónak látja, hogy az alapító csoport tagjai közt melet a kapcsolatot. Egyedül Virginia származék ortodox családból: torkig van a városi élettel, a pénzért való versenytudással és boldogság teszi a Gálili falusi csöndje.

Az ülpánon most nemcsak a nyelvben tökéletesítik magukat, hanem országismereteiket is kibővítik, nagyobb családás pedig nem fenyegeti őket, mert hiszen nem először vannak itt, és nincsenek tulzott várakozásuk.

A kibuc kezdetben vonakodott belemenni velük a „kalandba”, de amióta megismerték a fiatalokat, már hajlandó mindet befogadni.

UJ VÁROS A SCOPUS HEGYEN

A jeruzsálemi Héber Egyetem visszatért régi kampuszára a Scopus-hegyen: a hatalmas épületek és a minden irányból ide vezető utak az egész tájat, s a diákság életét is alaposan megváltoztatták.

A tervező-bizottság elén prof. Árje Sáhár állott és most, az új tanév megnyitása alkalmából feltették neki a kérdést: igaz-e az, amit sok várostervező állít, hogy a scopus-hegyi kampusz újjáépítését nosztalgikus-érzések táplálták, a Jeruzsálemmel kapcsolatos felosztási tervek traumái és nem urbanisztikus megfontolások.

Prof. Sáhár erre azt feleli, hogy a jeruzsálemi Héber Egyetem neve mindig is összefonódott a Scopus-heggyel, de a visszatelepítésének urbanisztikai indítéka is van, ami azt is magába foglalja, hogy az általunk emelt épületek és negyedek megszakítatlanul kövessék egymást nyugattól keletig.

Egy-egy tanítási napon 16-18 ezer ember fordul majd meg a hegyen (10 ezer diák, 1500 előadó, 1700 irodista, karbantartó és 1-2 ezer látogató). E számok mutatják az egyetemi város nagy jelentőségét: amit még növel az, hogy a Hadassa kórház is hozzá tartozik, szintén a tervezett épületlánc egyik szegmenseként, mely láncba egyeztetve olyan területeket bevonni, amelyeknek csak a helyük van.

A scopus-hegyi építkezések másik indítéka az a tény, hogy a régi épületkomplexum Givát Rámában már a 60-as években túlfeszítette befogadóképessége határait, hiszen mindössze 6 ezer diákra tervezték volt. Akárhány-szor lakáson kellett megtartani egy-egy előadást, mert nem akadt hozzá terem, az internátusok műköltáról nem is beszélve. Amíg pedig azt a vádat illeti, hogy a tervezésben megalománia tapasztalható, Sáhár professzor leszögezi, hogy a tervezés mindenkor a diákok és tanárok előrelátható létszámához ragaszkodott. Az első fázisban 11 ezer diákra, a másodikban 15 ezerre számítottunk, amiben a külföldiek is benne vannak. Ma 10 ezer diákunk van, tehát majdnem annyi, mint az első tervezési szakasz becsülése. A második szakasz létszámát a keleti törzsek névesebb részvétele is indokolni fogja. Különbösen sem szabály az, hogy egy egyetem minden termét már az első tanítási napon teljesen kihasználják. Az előadások száma tökéletesen indokolja a tantermeket.

Szóba került ezeken a területeken lakásnegyedek, vagy szállodasorok építése is. A prof. szerint azonban mindezeknél sokkal kívánatosabb, Jeruzsálemről lévén szó, az egyetemi kampusz. Ha annak idején a régi scopus-hegyi egyetem nem lett volna annyira elvágva a város zsidó lakta részétől, akkor talán nem így fordult volna a város történelme.

Megkérdezték Sáhár professzortól, nem lesz-e ebből kísérlet-város, hiszen estefelé elhagyja mindenki. A válasz az, hogy a kampuszon sokáig eleven lesz az élet, hiszen menzája, sőt még éjjel nyitva tartó klubja is van. 19 dunámon tanár-lakások épültek,

idővel ki is bővítik e lakásegység-gék számát, tehát ott sincs este vége a forgalomnak. Sok esti diáktanár találkozást terveztünk, ez is hozzátartozik majd a pezsgő élethez.

Arra a kérdésre válaszolva, hogy mennyiben simul bele a tervezés az általános városépítészeti elképzeléshez, Sáhár professzor kifejtette, hogy a kampusz mintegy az óváros kulisszája, a táj lezáró háttér. Az építkezés kompakt, de mégis modern, egyfajta válasz az óváros régies építkezési módjára, amely egyébként tartja a mediterrán építkezés hagyományait. Az itteni időjárás nem teszi lehetővé a pavilonos építkezést Cambridge vagy Oxford mintájára, itt közelebb kell hozni az épületeket egymáshoz. Az elgondolás az volt, hogy mivel eszerint nem pavilonokat építünk, greppel költöztük a diákság mindenfelől megközelíthesse a nemzeti park zöldjét. A domboldalra olajfákat

telepítettünk, s mikor tavasszal kizöldült a fű a lejtőn, úgy festett, mintha az épületek a fűből nőttek volna ki. A zöld gyűrűhöz tartozik a sportközpont környéke is. Nagy előnye végül a tervezésnek, hogy az egész kampusz gyalogjáró-város, végig lehet járni anélkül, hogy egy autó elüsse az embert — Harwardban például ez gyakran geszlik. Nyáron kellemes az utat a hat külső tér között, télen pedig a fedett járdákon. Az autóbuszok mindenfelől a földalatti központi állomásra futnak be, s onnan mennek fel az épületekhez.

A kezdet mindenesetre nehéz lesz, az első napokban a diákok ide-oda futkároznak majd, keresgélnek a maguk előadótermet, de hát minden csoda csak három napig tart és meggyőződés, hogy az új kampusz minden diák és előadó megszereti majd, és nemesek munkahelynek, hanem otthonnak is érzi.

A SCOPUS-HEGY SZÁMOKBAN

A Scopus-hegyi Héber Egyetem kampusza 830 dunámon terül el, amiből 300 dunám a kutatóintézetek és előadótermek kiterjedése és 150 dunám az internátusoké (Kirját Májersdorf és Kirját Bronfman). 280 dunámmal a nyitott terület, amiből 112 dunámot foglal el a Tabatschnikról elnevezett nemzeti és egyetemi park, 30 dunámot pedig a botanikus kert. 100 dunámot vesznek igénybe az utak. A beépített terület 250 ezer négyzetméter, s benne 1083 munkaszoba az akadémikusoknak (tanárj szobák). 385 helyiség szolgálja a titkárságokat és az adminisztrációt, 207 az előadó-

termek száma, 50 helyiségben pedig természettudományi, szellem-tudományi és társadalomtudományi könyvtárak mintegy 15 ezer négyzetméteren terülnek el, amiből 9000 négyzetméter a központi könyvtár. Körülbelül 3000 diák helyezhető el az internátusokban. A diákközpontban menza működik, különböző helyeken több kávéház, ezenkívül sportterem, zsinagóga és a számítógépek központja. Van ezenkívül az egyetemnek rádió- és televíziós műterme, óvóhelyei, parkolóhelyei. A közúti forgalmat szolgáló alagút hossza 390 méter, a fedett gyalogjáróké pedig 890 méter.

MINIATÜR TÓRA-TEKERCS

A Héber Egyetem Nemzeti Könyvtárának Készítégyűjteménye a napokban egy miniatűr Tóra-tekercesel gyarapodott, amely mindössze tíz centi magas és 48 darab, sárvashéjből készült pergament-lapból áll. Európában annak idején nem egy ilyen „szob-tekeres” készült, ezeket alkalmassint újazások használták. A most kapott Tóra-tekerceset a XVI század végén írták, a főoldai feliratsorokból, a tárcsái pedig sárvashéjből készültek. Az egyik tárcsán egy csúszlap tünteti fel Saul Wahl nevet.

A hárságok felé ő képviselte a zsidók érdekeit és az állam vezetői teljes bizalommal viseltettek iránta. Egyik legnagyobb sikerében abban állott, hogy ő vitta ki a zsidók ama jogát, hogy ha anyagi viszály támad zsidók és nem zsidók között, az ügyet a zsidók bírósága tárgyalhassa.

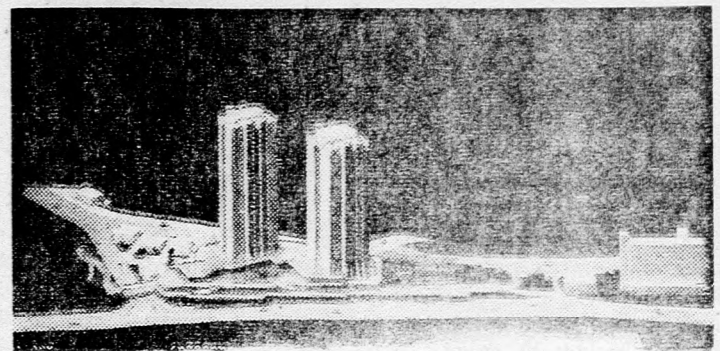
A Héber Egyetem Készítégyűjteményének dolgozója, Slomo Zucker elmondotta, hogy a most kapott Tóra-tekeres kitűnő állapotban van, holott a legtöbb hasonló forrást az idők során rendkívül megrongált. Az értékes leírásokat a Deroiti Charles Feinberg, neves zsidó gúró adományozta a könyvtárnak.

«A PROFÉTÁK TORNYA»

A napokban teitük le az alapkövet Haifa eddig legnagyobb projekciójának, a mintegy 35 millió dolláros befektetéssel épülő „Proféták Toronyának”, ami szorakozási központ és exkluzív irodaház lesz. A tervet Záhárjá Drucker építési vállalkozó kezdeményezte, s a termék és irodák 32 ezer négyzetméternyi területet foglalnak el. A torony oda építik, ahol a haifai Hádár Hádár-mel két főúrcája, a Hádórium és a Chászán Sukri találkozik. 17 emelet lesz, ebből 13 a talajszint felett, 4 pedig alatta. Az épület lépcsőzetes lesz, mintha a térből nőne ki, és sötét üveglapokkal borítják. A Kármelnek is benne lesz egyik állomása. Az egész épület léghűtéses lesz.

Ma már a helyiségek 25 százaléka eladták, főként az irodákat, és minden bérő köteles lesz benyújtani helyiségének belső berendezése tervét is. 250 parkolóhely lesz az épületben és körülötte további kocsiakat lehet majd parkolni. A sajtótervezésen Drucker segítőitársai elmondották, hogy az engedélyezés huzavonájának semmi konkrét oka nem volt, hanem kizárólag csak a bürokrácia, s hogy ennek véget vetésében nagy pozitív szerepe van Haifa polgármesterének, Árje Goránnak, és a város mérnöki hivatalának, akik végre kisírtgertek minden papíros. Drucker szerint sem tervezésben, sem kivitelezésben nem lesz hazánkban páruja az új toronyépületnek.

Drucker elmondotta, hogy ő a tervet már 1973-ban felkarolta, de csak pár hónappal ezelőtt kapta meg hosszú huzavona után az építkezési engedélyeket, s a késedelem mintegy 30 százalékkal megrövidítette az építkezési amargókat. A toronyban irodák, bol-

AZ UJ HAIFAI ÉPÍTKEZÉS MAKETTJE

KÁRMIELBEN ÉPÜL A TUDOMÁNY VÁROSA

Gideon Pat kereskedelmi és ipariügyi miniszter jelenlétében Udvozlóbeszédében Pat miniszter kijelentette, hogy hazánk 1980. évi kivitele 5,5 milliárd dollárra rugott. Báruoh Wenger polgármester javasolta, hogy a kormány határozza el a Tudomány Városa felépítését a Karmielben.

Pat miniszter később elmondta az újságíróknak, hogy a Kármiel Tudomány Városa felépítését a gazdasági kabinet elé terjeszté és reméli, hogy támogatni fogják. Mind a minisztérium, mind pedig a Szochnut százezer dollárral járul majd hozzá a tervező bizottság kiadásaihoz: ezt a vállalatnak jelenleg 85 dol-

IZRAÉLBE DOLGOZTÁK KI A VILÁG

LECKISEBB SZIVÜTEMEZŐJÉT

Rechovoton, az M. G. Electro-nevében közölte, hogy már keznes gyárban, amit ma Menen-Medicalnak hívnak, kidolgozták a világ legkisebb szivütemezőjét. Előbb kutyákon, az utóbbi két év során pedig embereken próbálták ki, kitűnő eredményekkel. 11 ütemezőt a Siba orvosi központi, 10-et az Ichilov kórház betegneki szervezetébe ültettek be, de egyéhnányat az Ászáf Hárófé, Kárlán és az afulai kórházban is kipróbáltak, s az intézmények kardiológusainak egyöntetű megállapítása szerint a miniatűr, gyufafaszkulánál is kisebb készülék kitűnően bevált. Ezek a világ legkisebb szivütemezői. Egy-egy készülék ára 1100 dollár és dr. Sámuel Jeruzsámi az üzem-

nevében közölte, hogy már keznes gyárban, amit ma Menen-Medicalnak hívnak, kidolgozták a világ legkisebb szivütemezőjét. Előbb kutyákon, az utóbbi két év során pedig embereken próbálták ki, kitűnő eredményekkel. 11 ütemezőt a Siba orvosi központi, 10-et az Ichilov kórház betegneki szervezetébe ültettek be, de egyéhnányat az Ászáf Hárófé, Kárlán és az afulai kórházban is kipróbáltak, s az intézmények kardiológusainak egyöntetű megállapítása szerint a miniatűr, gyufafaszkulánál is kisebb készülék kitűnően bevált. Ezek a világ legkisebb szivütemezői. Egy-egy készülék ára 1100 dollár és dr. Sámuel Jeruzsámi az üzem-

UJ EXPORTCIKKÜNK: FAJTISZTA CSIKÓK

Mig mezőgazdasági kivitelünk-Mágnán Micháel kibucok. A londoni aukción mint jövőbeli versenylavakat bocsátják majd a csi telink sikerei ritkábbak. Most megindul Jászágkivitelünk egy új ága: fajtiszta csikókat szállítunk Anoliának, amelyek majd a London melletti „New Market” piacán kerülnek nyilvános eladásra. Ezenlőre két csőőr-csikórol és két fiatal kancáról van szó. Valamennyien 17 hónaposak. Temessékük a következők: Jáir Amterdamer, Hoá Hásáron, Amáio Neccer, Chedera, Ejn Semer és

Mágnán Micháel kibucok. A londoni aukción mint jövőbeli versenylavakat bocsátják majd a csi telink sikerei ritkábbak. Most megindul Jászágkivitelünk egy új ága: fajtiszta csikókat szállítunk Anoliának, amelyek majd a London melletti „New Market” piacán kerülnek nyilvános eladásra. Ezenlőre két csőőr-csikórol és két fiatal kancáról van szó. Valamennyien 17 hónaposak. Temessékük a következők: Jáir Amterdamer, Hoá Hásáron, Amáio Neccer, Chedera, Ejn Semer és

AZ IZRAÉLI BÖRTÖNÖK

ELSŐ NYILVÁNOS TELEFONJA

Dr. Mordecháj Wertheimer, a bírónszolgálat főfelügyelője, imézkedésére Kámle börtönében felszerelték Izráel a rabok rendelkezésére álló első nyilvános telefonját. Igen szilusosan Mordecháj Márciáno elítelt avatta fel a készüléket: minán bedobia a tanrusokat és Herzlián lakó feleség számát tárcsázta, izgalomtól remegő hangon mondogta: „Ez majdnem annyi, mintha hazalátogathamék”. Képzeltető, mily meglepéssel beszélgetett és elmondta, hogy nemsokára egy kis szabadságra hazalátogat, emlévek börtönbüntetésére lerövidítését is. Feleségétől a látogatás napjára turóspitét rendelt...

Az avatóünnepségen a börtönök főfelügyelője elmondotta, hogy ha valaki börtönben ül, azért még nem szabad a családát büntetni, s ez a telefon is csak kenti majd a foglyok elszakadását a családjuktól. Készülékeket fognak felszerelni Mászjárahuban is. A foglyok megszáboti órákban hivhatják családijukat, a beszélgetés öt percig tarthat, egy börtönőr jelenlétében, aki biztonsági okokból megszakíthatja. Itt közöljük azt is, hogy a rámtel börtön telkén 2500 négyzetméteren iparüzemek épülnek, amelyek foglyokat foglalkoztatnak majd.

A TADIRÁN UJ ÉPÜLETE

TABÁK LASZLÓ:

HATÁRKÖVEK SOMRONBAN

Az autóbussz befordul egy régi, keskeny országútra, s döcöcve gördül át a füvel benőtt síneken, amelyeken már közel másfél év tizede nem haladt át vonat. — A régi határ — jegyzi meg valaki inkább önmagának, hiszen a kocsiiban mindenki tudja, hogy innen kezdődnek a „területek”. A kirándulók valamennyien újságírók, akiket a Cionista Világszervezet telepítési osztályának a főnöke, Májitjáhu Drobles hívott meg az új somroni települések megtekintésére.

Furcsa autóbussz! A rendkívüli járat rendkívüli utasai az izraeli demokrácia tükröképet adják. I. G. tévérportert csak néhány ülés választja el M. I. asszonytól, a Máárv munkatársától, felfogásokat tekintve: egy világ. A politikai szivárvány teljes skálája, minden színárnyalat megtestesítője igennel válaszol a névsorolvasásra. Nemes törekvéseket és vad indulatokat, elszánt vakmerőséget és sötét borulást, maró önróniát és szégyenlősen titkolt optimizmust képviselnek. Különfélésekük mégis egységet jelent: valamennyien együtt állítják elő azt a méregerős kémiai vegyületet, amelyből az izraeli polgár — újságírók formájában — naponta felhajt egy akkora adagot, amitől egy angol újságolvasó buskomorra, vagy ámokfutóvá válna. Az izraeli polgár egyszerű és egészséges lelkiállapot jellemző azonban, hogy fityeg hány a teljes katasztrófát emlegető jószók és a színes felhőköt kergető álmodozókhoz egyaránt és gyorsan átlapoz a napi valutaárfolyamot ismertető oldalra.

ESŐ ELŐTT

Olajfák körül zöldellő dombok között kanyarog az autóbussz. Szüret ideje van. Fehér kefiás arabok kétágu létráról szedik kosárba a zöld olajbogyót. Valószínűleg nagy szákkal megrakott szamarak egykedvűen poroskálnak a falu felé. Úgyet sem vetnek a mezitlbas gyermek noszogatósára, aki a rá háruló felelősség tudatában próbálja megakadályozni a csacsikat, hogy legelés ürügyén lopják a napot.

Időnként egy-egy asszony jön szembe, kifejezéstelen arccal, földig érő zöld ruhában, fején korszó alaku kosarat egyensúlyozva. A jelenség annyira egyformán ismétlődik, hogy az embernek az az érzése: mindig ugyanaz a zöld ruhás nő tűnik el a kanyarban, különböző történelmi időszakokban, ugyanazzal a kosárral, ugyanazzal a mozdulatlan arccal. Mintha egy óriási óra fekete mutatói széthúzó sebességgel forgognának visszafelé, egy távoli múltba, amikor az idő múlását még az elültetett facsemete növekedésével mérték és Jeruzsálem be tartó mezitlbas emberek baktattak itt, az olajfák között, asszonyaikkal és gyermekeikkel, hogy áldozatra bemutassák a fák első gyümölcsét, és megváltásuk egy kecskével elsőszülött gyermeküket.

Az aszfaltozott utat kivéve a táj nem változott azóta. Az égen felfelé kuszó nap egymás után üzi el a szelíd hajlatu dombok völgyeiből a sejtelmes homályt. A tavasz óta cseppnyi vizet sem látott növényzet a hervadó szép asszonyok kihívó önmotogatóival emlékeztet arra, hogy alig

félével ezelőtt milyen frissen, milyen ragyogva fűdőtt Isten jó tékony esőjében. S ha a völgyekben kanyargó ösvények csodálatos módon patakokká változnak, melyik vidék versenyezhetne Somron szépségével? De hát a csodák költségvetése is ugy látszik korlátozott, s így minden maradt, mint volt háromezer évvel ezelőtt.

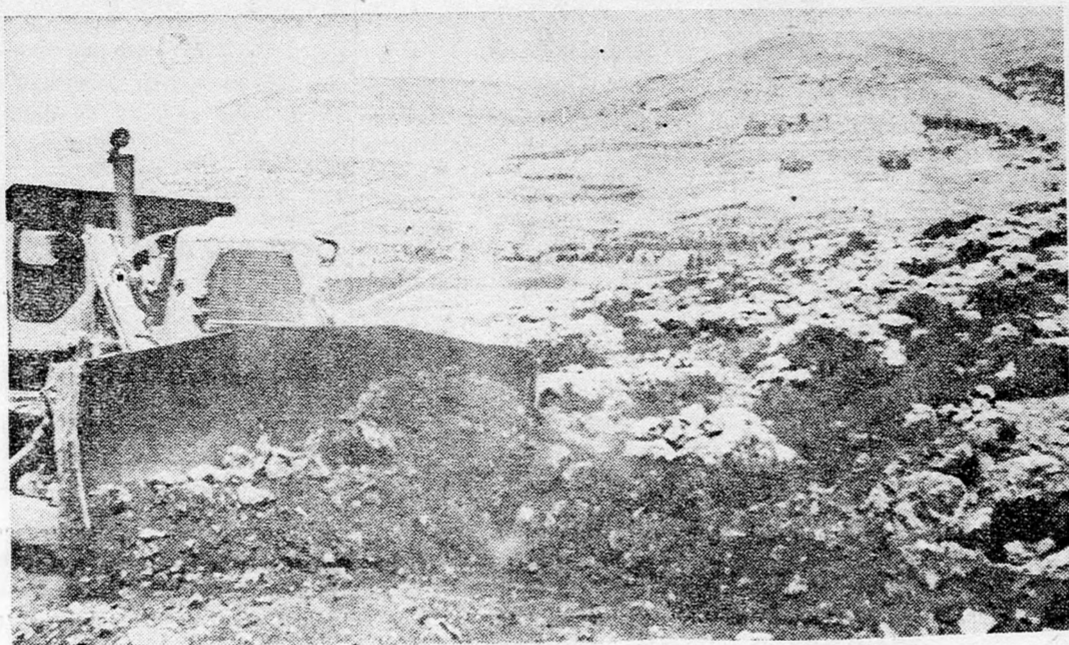
Persze csak addig, amíg a táj hatása alatt az ember elfelji, hogy autóbusszon ül, amely éppen most halad át egy arab községen. Modern házak, fákkal, virágokkal beültetett udvarok, alacsony, leafeljebb félméteres kőkerítés. Villany, víz, kényelem, nyilvánvaló jólét.

A „főtéren” az autóbussz elhalad egy négyzetesre fara-

mára szerelték össze cölöpökre helyezett, előregyártott elemekből készült házakat. Lent az uton, a bejáratnál, egy tábla azt hirdeti, hogy Barkan település kapujában állunk, odabent ünnepélyesen közlik velünk, hogy Bét Abában vagyunk. Az ellentmondás rávilágít néhány olyan kérdésre, amely jellemző a judeai és somroni új településekre. A „gárin”, a település magvát ugyanis politikai szempontból elküldték, de létszámát tekintve kis csoport alkotja. Hozzájuk csatlakoznak azok a telepesek, akiket nem (vagy nemcsak) ideológiai megfontolások vezetnek abban a döntésben, hogy a „területeken” alapítsanak oihont. Van aki így oldja meg a lakásproblémáját, mások barátait követik, vagy a ter-

gárinon kívül még szinte senki sem költözött be az új településre, néhány hónap múlva talán eljönnek. A vizet ugyanis egyelőre tartályokban hozzák, ami lehetetlenné teszi a fürdőszobák és WC-k működtetését. A szerelési munkálatok egyrészt maguk kell, hogy elvégezzék, mert nincs hozzáalég pénz. Májitjáhu Drobles, hamar megalkotta a tehetségtelen propagandista botladozásait és elragadja tőle a mikrofont. — Viz nemsokára lesz — mondja —, a villanyge nerátor is ideiglenes, rövidesen elkészül a fővezeték az új ország ut mentén és a telepet bekötik az országos hálózatba.

A pillanatnyi hangzavart kihasználva M. I. asszony szerény mosollyal előlép és ányujtja a

ÉPÜL AZ ÚJ TELEPÜLÉSHEZ VEZETŐ UT

gott, köből készült emlékmű mellett. A kövön arab betűkkel vésett nevek: a zsidók golyóitól elesett emlékműve. Most poros, gondolatlan, a körülötte levő ágyáson rég elhervadtak az öntözetlen virágok. De a kö ott van, és mihelyt valaki szükségesnek érzi a gyűlölet felszítását, majd leporolják, kifényezik, megkoszorúzzák. És megvilágítják azokkal a reflektorokkal, amelyeket a zsidók által épített villamos távvezetékbe táplálnak. A hatáson az sem változott, hogy nekünk is vannak emlékműveink, héber betűs nevekkel.

A népek története ilyen bonyolult és Abraham, aki egy nagy civilizációból, a sumér Ur városából jött e barbár vidékre, már pontosan tudta és egész életével bizonyította: az emberek eszméikért élnek és halnak meg. Ezért senki sem állíthatja öszintén, hogy az olyan embernek, aki az általa megművelt földön eseti el, nem jár emlékmű, csak azért, mert haláltusájában más nyelven hívta segítségül a szülőanyját. Ahogy az élethez is joga van — népi, vallási hovatartozástól függetlenül — mindenkinek, ott, ahol aktív jelenlétével megtermékenyíti, beépíti a földet, amelyen áll.

Ez a lényege, gondolom, a „területek” kérdésének, nemcsak jogi hanem az annyira fontos biztonsági szempontból is.

VALASZ HELYETT UZSONNA

A autóbussz nehezen fujtatva kapaszkodik fel a dombra, a dőngölt földből készült uton, amely spirálisan kanyarog körülötte, mint egy csigalépcső. Fent, a laposra gyalult tetőn 40 család szá-

mészet szépségét akarják élvezni a városban töltött munkanap után. A település lakója, aki Petách Tikván, vagy Tel Aviban dolgozik, ugyanannyi idő alatt jut el a munkahelyére, mint például a Natanjáról bejáró dolgozó. Csakhogy Bét Abát nem fizet házibért, villanyt, és vizet, legálábbis egyelőre nem. Politikailag azonban nem szeretne, vagy legalábbis nem olyan intenzíven, ahogyan azt a telepítésre hosszabb ideje elméletileg felkészített „gárin” teszi, amely ebben az esetben Betár csoport.

Miután megalakult a település, (az első lakók június elején érkeztek), a betárosok elhatározták a település nevének a megváltoztatását, az eredeti Barkanról Abá Achimeirre. (A revizionista Brit Hábironim szervezet egyik hőse.)

A telepesek egyrésze azonban nem akart ebbe beleegyezni. Valószínűleg nem Abá Achimeir ellen volt kifogásuk, csak érzékelték annak árát, hogy ragaszkodnak a függetlenségükhöz, nem kívánják a politikailag patronálását. Az Izraelben annyira meghonosodott és gyakran nélkülözhetetlen kompromisszum vezetett a megoldáshoz: a település neve egyszerűen Bét Abá. Így szerepel a térképen. Aki akarja hozzágondolhatja az Achimeirt is, de ez nem kötelező.

A gárin öt orosz családból alakult, akik El Kánánból jöttek át. A település szervezési ügyeit a titkárnő, Aná Chirám intézi. Csillag, piros műanyagból készült overáljában kissé feltűnő jelenség a szürke köves háttérre vetítve, de igen határozottnak látszik. De az újságírók kiméletlen kérdésekkel bombázzák és ömbilzalma pillanatok alatt füstölög romhalmazzá válik. Kiderül, hogy

titkárnőjének új könyve egyik példányát. Az eddigiek is kivétel nélkül arról szóltak, hogy mindenhez jogunk van, amiről valaha is említés történt a Bibliában, az új kötetben sem mond mást.

— Eppen volt nálam véletlenül egy példány — rebeגי és megcsokolja a meglepett titkárnőt.

— Víz és villanyáramot hozunk az araboknak — mondja Drobles később amikor az autóbussz az új aszfaltozott országútra ér, ahol valóban öntik már az új villanyhálózat oszlopainak beton alapjait. A munkát arabok végzik, ők építették az új települést, Bét Abát is.

— Mibe került egy lakás ezen a dombtetőn? — kérdi egy kiváncsi kollega.

Háromszázötven ezer sekel — körülbelül — hangzik a válasz. Drobles hozzáfűzi: — Minden település első harminc háza a Cionista Világszervezet és a kormány alapjaiból készül. A harmincegyedikétől kezdve magánemberek építik.

Bét Abán azonban már van negyven lakás, de harmincra sincs lakó — akadékoskodik az előbbi kollega. — Ki építette hát a többi tízet?

Válasz helyett keitős akció indul: egyfelől felhívják a figyelmünket a táj szépségeire, másrészt kiosztják az uzsonnát. A két intézkedés, ha nem is azonos mértékben, hatásosnak bizonyul, a kellemetlenkedők elhallgatnak, táharapnak a szendvicsekre. Egy vajaskenyér azonban nem tarthat örökké és Drobles tudja, hogy a küzdelem fő színtere Kádumim lesz, ahol a terv szerinti szabályos sajtóértekezletet tartunk.

(Folytatása következik)

ODALENT DÉLEN

ÁCMONÁ

Írta: FUCHS ÁVRAM

A nevét nem találjuk egyetlen hivatalos térképen sem. A kormány nem ismerte el soha és hivatalosan nem részesül a közszolgáltatásokban, annak ellenére, hogy immár két és fél éve létezik. És mégis: az Észak-Színájban levő Ácmoná közösségi falu él, virul és állandóan fejlődik.

Ácmoná az egyetlen hely Észak-Színájban, amelynek lakosait nem foglalkoztatja a visszavonulással, illetve Színáj kiürítésével kapcsolatos kártérítés. A lakosok fogalmaj szerint ugyanis szó sem lehet visszavonulásról, másképp mint mint „illegális” település lakosainak nem jár kártérítés.

A jól ismert spontán megmozdulások jegyében, az Egyiptommal kötött békeszerződés tiltakozásként jött létre Ácmoná. 1979. márciusában kirándulásra készült a Golán-fennsíkban levő Kesetben tartózkodó 30 tagu, letelepedésre váró csoport. Két órával azután, hogy a Kneszet megszavazta a békeszerződést, ismét „véletlenül” már utban voltak Észak-Színáj irányába.

Cháruvit (Társág) és Náot Színáj közötti dombnál, az El Arisba vezető országuton állottak meg, azon a helyen, ahol egy évvel ezelőtt Ariél Sárón, akkori földművelési miniszter egyik „Potyemkin falva” állott.

AZ ÁRNYÉK-TELEPÜLÉS

A drótkerítéssel bekerített árnyék-településen csak műanyagból készített barak és egy viztartály állott. Percekkel később már sátor is volt, sőt a kis generátor is működésbe lépett. Megszületett Ácmoná, a Gus Amunimot képviselő Amáná mozgalom egyetlen települése Észak-Színájban.

A fotóriporterek, az újságírók és a tévé munkatársainak távozása után szétszéledt a környékbeli települések lakosából álló ünnepelő vendégsereg és csak három család, meg néhány nőtlen fiatalember maradt a helyszínen, hogy megkezdje a település építését.

Az első konkrét segítséget a szomszédjaiktól kapták, akik élelemmel, munkaszerszámmal és öntözőeszközökkel látták el a lelkesen dolgozó telepeseket akik hiába várták, hogy a kormány megbízottjai megjelenjenek és az azzonali távozásukat követeljék, mint ahogy katonák sem jöttek, hogy szép szóval vagy erőszakkal eltávolítsák őket.

SÁRÓN VEDNÖKSÉGE ALATT

Jelenleg 70 állandó lakosa van Ácmonának, közöttük 16 család, 30 gyerek, a többi pedig legény és hajadon. Rajtuk kívül váltakozó létszámú önkéntesek tartózkodnak ezen a „törvénytelen” közös ségi faluban, amelynek tagjai 130 dunámon termelnek öntözőeszközöket exportra. A természet a Tnuva utján értékesíti, mint a „legális” falvak. Most további terület készülnek megművelni, mert számukra nem létezik a félvölgy esedékes vízszavonulása.

Ariél Sárón, még a hadügyminiszteri kinevezése előtt védelmébe vette Ácmonát és gondoskodott arról, hogy rozoga karavánokban és ideiglenes barakkban élő lakosoknak legyen villanya, ivó és öntöző víz és megkapják a legelmezőbb szolgáltatásokat. Ugyancsak Ariél Sárónnak köszönhetik, hogy a szögesdrótkerítéssel körülvett tábornak is alig ha nevezhető településre állan-

dóan két fegyveres katona vigyáz ma is.

MEGFUTAMITJÁK A FUTÓHOMOKOT

A hivatalos kormánytámogatás megvonása dacára is lassan, de biztosan fejlődik Ácmoná, amely különféle magántényezők masszív támogatását élvezi. Ezek a körök és természetesen a rokonszenvező települések minden tőlük telhető segítséget megadnak Ácmonának.

A kormány annak idején nem távolította el őket, mondván, hogy „nem érdemes, sőt felesleges néhány forrófejű komolytalan fiatal emberrel foglalkozni. Meg kell várni, amíg megújnak a környező futóhomokot és dűnákat és szép csendben hazamennek”. Mint az idő bebizonyította, a forrófejű fiatalok derekasan helytállnak és ők azok, akik megfutamtják a futóhomokot.

AZ ÉSZAKI TENGERPART

Napjainkban Ácmoná ismét az érdeklődés központjába került, mégpedig a színáji visszavonulást ellenző mozgalom, illetve körök jóvoltából, amelynek a szimbóluma lett.

A település környékét a megművelt zöldeskert dacára a futóhomok uralja. Cháruvit, Náot Színáj, illetve El Aris irányában érett datolya fűrtökkel megrakott pálmafák leveleit borzolják az északra fekvő tenger irányából fújó szél. Ezen a helyen ugyanis nem nyugatra, hanem északra van a tengerpart. A pálmák sora azt jelenti, hogy a környéken nagy mennyiségű, öntözésre kiválóan alkalmas, magasan fekvő talajvíz van.

BIBLIAI HELYSÉG

A település Mózes IV. könyvében (Bámidbár) említett Ácmon. Ácmon után kapta a nevét. Ácmon volt ugyanis az első település, amelyet a pusztai vándorlás után az Egyiptomból távozó zsidó nép a Negev és a Színáj határára, Kádés Bárná közelében létesített. A Bibliában említett Ácmona „Náchál Micrájimtól”, napjaink El Aris patakjától keletre fekszik. A Biblia arameus fordítása „Kiszám” és „Keszem” néven említi és így let megörökítve a 6. századból származó Midhá térképen.

A bibliai Kiszám nevet napjainkban a Kádés Bárná környékén található Kejímá (ejtsd: Kszéjmá) arab település örzi.

WIZO — HAIFA

Szeretettel meghívunk mindenkit 1981. nov. 10-én, kedden, d. u. 4.30 órakor, a Moria utca 50. sz. alatt tartandó

NAGYSZABÁS

ÉVADNYITÓ ESTRE

Bevezető: Bornstein Lili
Előadó: Dr. Scher Mose
„Történelmi tanulságok”
A művészi részben:
Kelen Pál zongoraművész
CHOPIN KONCERTJE
Háziaszonnyok:
Elek Éva, Goldschmidt Judit,
Singer Bözsi, Vértes Lili

*

A T'nách és történelmi kurzus dr. Scher Mose vezetésével ismét megindult nov. 4-től minden szerda d. u. 4.30 órától a WIZO Wedgewood 7 szám alatti termében.

A Háfegen 19 sz. alatti teremben, Singer Bözsi vezetésével folytatódna a szerda délutáni klub-összejevetelek.

A magyar zsidóság «erős embere» – egy asszony

Tehla Ofer, a Máárv munka-társa, mint a Nővságírók Világszervezetének vezetője tagja, hivatalos küldetésben járt Pesten, s ott felkereste a zsidó hitközség vezetőit. A Máárv szokatlan módon teljes oldalt szentelt a tudósításnak, amit némi rövidítésekkel közlünk:

A keleti tömb országában olyan fajta státusz-szimbólum a szovjet gyártmányú Volga kocsi, mint nyugaton a Cadillac. Ha a kocsi-ban hölgy ül, a kormánykerékkel pedig egyenruhás sofőr, akkor ország-világ látja; a hölgy nem akarja. Ha pedig a névjegyen az áll, hogy „Dr. Seifert Gézáé, a magyarországi izraeliták országos központjának főtábornöve”, akkor ebből már az ottani zsidóság helyzetére is joggal következtethetünk.

Seifert Ilona megboldogult férje, néhai dr. Seifert Géza 12 évén át volt a magyar zsidó közösség elnöke. E közösség ma 100 ezer lelket számlál, közülük 80 ezren élnek a fővárosban. A vezetőség első embere Héber Imre a MIOK elnöke, de a kettes számút, Seifert Ilonát tekintik a vezetőség „erős emberének”. Őszhajú, kellemes megjelenésű, elegáns, enyhén sminkelt asszony, tökéletes angol, aki a magyar zsidóságot nemzetközi összejöveteleken, így a JOINT-nél és a Zsidó Világkongresszuson is képviseli. Irodája rendkívül elegáns, íróasztalán sok az Izráelből kapott ajándék-tárgy. Bőven akadnak hívei, vezetési bírái is. Ez utóbbiak oda-utazásom előtt figyelmeztettek, hogy dr. Seifertné a kormány „ko-misszária” a hitközségi vezetőségben — én pozitív, rokonszenves „komisszárnak” ismertem meg.

MIT MOND A SULCHÁN ÁRUCH?

Gondolom, ő az egyetlen női hitközségi főtábornok a világon. Elmondja, hogy amikor férje halála után felajánlották neki az állást, ő nemcsak a szokatlanságra, hanem a zsidó hagyományokra is gondolt és megérdezte Weiss Mosé (Márton) ortodox főrabbit, nem ütközik-e a Halachába a hitközségi főtábornok női volta. A főrabbi azt válaszolta, hogy a Sulchán Árucho sem írja elő, hogy a hitközségi főtábornok férfinak kell lennie.

Azóta is a legszívélyesebb a viszony közte és az ortodoxok közt, akiknek elnöke, Fíxler Herman most, Ros Hásánán is igen megleghangu levélben küldte meg neki az ortodoxok jókívánságait, s Isten áldását kérte a munkásságára.

Seifertné től távol az álszerénység. Elégedetten mondja, hogy nincs zárt ajtó előtte sehol. Akár a pesti Zsidókörház mosogépét kell javítani, akár ágyak hiányoznak, elég ha betelefonál az egészségügyi miniszter kabinetjébe, s az ügy elintéződik. Ha meleg ételt akarnak felszolgálni a vallásos (és ma már állami státuszu) óvoda 30 gyermekének, ahhoz is megkapja a költségvetést: felét a magyar kormány adja, felét külföldi zsidó intézmények. Az iroda minden külföldi ország zsidóságával testvéri kapcsolatokat tart fenn; Izráellel ugyan Magyarországnak nincs diplomáciai kapcsolata, de a magyar zsidóság úgy aggódik Izráel és népe békéjéért, akár a többi zsidó testvéréért. Ilona előveszi az Uj Kelet egy régi számát, benne Krausz Náftálinak, a Máárv munkatársának megboldogult férje halálakor írott cikket. Ilona szemébe könny toltul, amikor ezt mondja: „Ez a cikk nekem különösen kedves, mert megírta, hogy férjem a legnehezebb időkben sem mondott egyetlen

rossz szót sem Izráelre”.

A magyar zsidóság helyzetével kapcsolatban leszögezi, hogy a hitközség és a zsidó élet valóságos „reneszánszát” éli most. Valamikor a katolikus volt Magyarországon az uralkodó vallás, 48 óta azonban teljes a valláségyenlőség, nemcsak a törvény szerint, hanem a valóságban is. A költségvetést a vallásügyi minisztériumtól kapják, de kitűnők a kapcsolatok minden olyan hatósággal, amelynek kapcsolata lehet a zsidó intézményekkel, nem is kevéssel. A hitközségnek Talmud Tórája, öregotthona, Balatonfüreden üdülőháza van és több övődjája. Híveinek minden vallási és szociális szükségletét kielégíti, most nyílt meg a második étterem, korszerű felszereléssel, ahol naponta ingyen vagy képletesen ezer ebédet találnak a ráutalt időseknek, többnyire a vész-korszakban elpusztultak szülei-nek.

EGY CIM. AMELY SORSOT JELENT

Elmeséli, hogy az új étkezdéhez építkezési terv kellett, s ő ezt egy állami építkezési vállalatnál rendelte meg. Amikor a vállalat nemzsidó vezérigazgatója megtudta, hogy gyermekeiket Auschwitzban vesztett szülők étterméről van szó, a tervért nem fogadott el tiszteletdíjat.

Persze azért vannak problémák is. Igen sok helységben nem maradt zsidó, nincs aki gondját viselje a temetőnek. Ehhez sok pénz kell, s egy részét külföldről kérjük. Amikor azonban egy-egy temető felszámolásra kerül, a hatóságok ezt csak velünk való egyetértésben rendelik el, s az áttelepítés rabbik ellenőrzése mellett folyik.

Kelet-Európában ma a Szovjetunió zsidó közössége a legnépesebb, de utána rögtön a magyarországi következnek. A hitközségnek azonban nem mindenki tagja, sok értelmiségi és magas állásban levő eltitkolja a zsidóságát, de még ha büszkén vallják is ezt, a hitközséggel nem tartanak kapcsolatot. „A sorsát azonban nem kerülheti el az ember”, mondta nekem egy magyar-zsidó értelmiségi, magas beosztású nő, s mutatja Gergely Ágnes tavaly megjelent verseskötetét, amelynek verse arról szól, hogy a „Kozma-utca 6. nemcsak cím, hanem sors is”, ez ugyanis a zsidó temető címe, s amikor meghal valaki, aki-ről nem is sejtették, hogy zsidó,

ez a cím utólag elárulja...

A Dohány-utcai nagytemplom a maga hatalmas hajójával és két tornyával Európa egyik legszebb zsinagógája és nagyünnepken ma is teli van, hétköznap csak kevesen imádkoznak benne, azok is egy oldalsó teremben. Először került el a gettó és a templomudvaron tömegsír áll, fölötté az itt elpusztultak sírköveivel. A falon márványtábla, Cháná Szenes és a többi szent vértanu emlékére.

IZRAELI TURISTÁK

A vész-korszak emlékét őrzi a templom mellett álló zsidó múzeum is, amelynek háznak a helyén

épült, amelyben egykor Herzl született. Dr. Benesofszki Ilona, a múzeum igazgatónője megmutatja azt az emléktáblát is, ami a 20-as évekig állott a Herzl-házon, ennek lerombolásáig. Az energikus, kistermetű filozófiai doktor-nő a háború után alijára is gondolt, de azután a fivérével, az akkori főrabbiával egyetemben úgy döntött, hogy „itt a helyünk, talpra kell állítanunk a hitközséget”. Másoktól tudtam meg, hogy miután hazatért a koncentrációs táborból, három éven át „aszir cionkenti” is ült Rákosiék sztalinista „rendőrségének” a börtönében. Most a múzeum kibővítésével foglalkozik, amihez 350 ezer dollárnyi (1 millió forint) költséget kapott a vallásügyi minisztériumtól. A múzeumban sok ritkaság látható, így egy héberbetűs sírkő az dőszámtások előtti 6. századból, vagy egy falusi zsinagóga falborítása, rajta az imák szövegével: a hívek erről olvasták le az imákat, mert imakönyveik nem voltak. Manapság már mindenki kap a templomban ima-könyvet, szukot ünnepén pedig kézzel írt kéreget az ünnepi nővérekről. A hitközség kéthetenként megjelenő lapot ad ki „Uj élet” címen. Pár hónapja megindultak az iz-

raeli turisták szervezett csoportjai is Magyarországra és kilátás van a kulturális kapcsolatok felvételére is. Ottlétemkor egy állami színház meghívására Pesten járt Dávid Levin, a Hábim művészeti igazgatója, akinek kellemes meglepetésére lejárították a Pesten előadott, részben a Biblián alapuló „Enekek énekét” Necháma Haendellel, az énekesnővel. Nemrégiben pedig Pesten járt Jesájahu Weinberg, a Bét Hátfuot igazgatója, és Benesofszki Ilona reméli, hogy múzeumának kincseit be fogják egy Izráelben megrendező magyar-zsidó kiállítás keretében mutatni.

Térjünk vissza Seifertné asszonyhoz. Most, miután már sokat láttam, joggal teszi fel a kérdést: „S ha kommisszár lennék is, az baj? A lényeg az, hogy a hitközségi élet virágzik, minden szükségletet kielégítünk, a nagyvilág zsidóságával kapcsolatban állunk. Egy félévvel ezelőtt amerikai zsidókkal beszélgettem, s nagyon csodálkoztak, mikor azt a reményemet fejeztem ki, hogy rövidesen megnyílnak a kapuk az izraeli turisták, rokonlátogatók előtt. S lám, alig két hónapja annak, s az első csoport már itt is van.” Seifertné az utóbbi időben sok külföldi kongresszusra is kidelegálják, Izráelben még nem járt.

Felületes körút során látni a sok eredményt: a Rabbiszemináriumot, ahol más kommunista államok zsidósága számára is nevelnek rabbikat, a sok kultúrrendezvényt és a vidám összejöveteleket, amelyeken nem vallásos fiatalok is részt vesznek, bizonyára ismerkedés céljából is. Biblia-verseket rendeznek, tucatjával oktatják a gyerekeket héberre, hogy el tudják az imákat és a Bibliát olvasni. Kézzel írt kéreget a héber daloskönyv, benne magyar fordítással.

Felteszem a kérdést, nem mégis gettó-élet ez? Seifert asszony tagadja. „A magyar zsidók részt vesznek a közélet minden ágában, sokan vezető pozícióban. A hatóságok úgy viszonyulnak hozzánk, mint a többi felekezethez, s mint az ő vezetőiket, a mieinket is minden állami eseményre, diplomáciai összejövetelekre meghívják. A többi felekezet sem él gettóban, mi sem, hanem egyfajta keretben, amely egyben az ellen is küzd, hogy az antiszemitizmus és neonáci jelenségek föl se üthessék a fejüket. Manapság ez sem csekélység.”

Egy sikeres asszony portréja

Gottlieb Lea, divattervezőnő, a Gottex gyár tulajdonosnője most szeptemberben, éppen 63. ik születésnapján jutott pályafutása zenitjére — s még minden ut nyitva előtte. Most kapta meg ugyanis a nemzetközi

sajtó nagydíját, mint a világ legkiválóbb fűrdőruha-tervezője. Düsseldorfban vette át a kitüntetést, ahol évről-évre 3000 divatárugyár állít ki. Alig tíz éve, hogy a nagyvilág kezdte megismerni és szakkörökben ma már együtt emlegetik Pierre Cardin-nel és Yves Saint Laurent-nel.

Leának valóban nincs kora, annál több az energiája. A magyarországi származású izraeli hölgy egyesíti Coco Chanel tehetségét Edith Piaff megjelenésével: alacsony termetű, gyermek mosolyu, álmai pedig a mádarak, virágok, lepkék és hullámok körül forognak, amelyek majd az ő fűrdőruháit és köpenyeit díszítik. Közben azonban mindkét lábával a földön áll, számításba veszi az anyag árát, a munkabért, az inflációt, a nyereséget és a veszteséget. Munkatervét azt mutatják, hogy tulajdonképpen csak most áll pályafutása elején: teli van tervekkel a jövőre nézve, tovább akarja fejleszteni a vállalatot.

Tömérdek ötlete van, de az optimizmusát érthetően zavarja a tudat, hogy a tervező sosem rekedhet meg az uton, nem nyugodhat babérjain. Évente egyszer vagy kétszer össze kell állítani az új kollekciót, s annak mind modellék, mind pedig színek és formák tekintetében újat kell hoznia, de a rendelkezéseket is meg kell szerezni hozzá. Egy-egy sikerületlen időny a tervező és a vállalat meggyengülését jelentheti, a többszöri kudarc meg éppen az összeomlást, márpedig itt 700 család kenyérért van szó, a külső munkatársokról nem is beszélve. Ezért Gottlieb Leának nem szabad kudarcot vallania, sosem szabad belefáradnia, le kell mondania az asszonyok közt szokásos témákról és szó rakoásokról, kivált hogy jobban is érzi magát a tervezők és manókenek, koreográfusok, hirdetői és eladási szakemberek között.

Gottlieb Lea és Armin tel-avivi lakása tágas, de nem különösebben fényűző, s a központi része egy hatalmas, fedélzethez hasonló óriási erkély, valóságos télikert. A szalon falain Rubin, Ejsenscheer, Bak és Adier festményei, a komódon pedig a leányok, vők és unokák fényképei.

Lea elmondja, hogy Miskolcon született egy asszimiláns családból és nagynénje nevelte. Ifjúkorában mit sem tudott a zsidóságról, Erec Jiszráélről. Szegény leány volt, de kitűnő tanuló és korrepetálásból tartotta fenn magát. Zsidó voltára, s arra, ami ebből fakad, 1939-ben döbbsen rá, amikor be akart iratkozni az egyetemre, s ez lehe-

tetlen volt a numerus clausus miatt. Ekkor ismerkedett meg és házasodott össze a férjével, akinek családi esőköpeny üzeme-ben könyvelt. Naponta többször át kellett mennie a szabá-szaton, de sosem gondolta, hogy valamikor ez lesz a hivatása. A német megszállás után férjét munkaszolgálatra vitték, ő maga pedig két leánykájával mar-ról falura bujdosott, nem egyszer fenyegette őket a lebukás. 49-ben átlépték a cseh határt, alijjázttak és a beér-jákovi Bét Olimban kötöttek ki. Ekkor már rég álmodozott Erec Jiszráélről, s mikor az első narancs szüreten dolgozott, végre ithon érezte magát, nem sokat tördött a pénz és a kényelem hiányával. Első műhelyüket Jaffán 80 dollárért vették meg, s a „ce-na” idején gyártott gyenge anyagokból kötényeket és esőköpenyeket készítettek. De már bele fogtak a fűrdőruhákba is, az üzem mindegyre fejlődött, s a Gottex termékeit ma a világ legelőkelőbb boltjaiban árulják. Az exportja tavaly 13 millió dollárra rugott.

Lea nagyon kedveli az operákat és az impresszionista festőket, ihletét is ezekből meríti, amikor például egyiptomi modelleket tervez, akkor az Aida lemezét teszi föl.

Megkérdeztük tőle, hogyan egyeztethető össze a mélyen kivágott holmik tervezése a konzervatív hagyományokkal. Azt felelte, hogy nem is szereti a túl mély dekoltázsokat, úgy érzi, hogy az ő ruhái nem tuloz-zák el a szexet. A felsőruhának meg éppen be kell a hölgyeket burkolnia. Lea különben sem vallásos a hagyományos értelem-ben, mint sok zsidónak, megvan a saját sulchán áruchoja: amikor édesanyja nagyon beteg volt, elhatározta, hogy nem utazik szombaton, s ezt azóta is tartja, még külföldön is.

— A sikert nemcsak magamnak tulajdonítom — mondja — távol áll tőlem a büszkeség. Sikeremnek különben is, Izráel az alapja és hálával gondolom el, mily szép életet kaptam itt Istentől gyermekkorom nehéz sorsa után. Nagyon megbecsülöm a jót, s jól tudom, hogy a munkatársaim nélkül sosem jutottam volna idáig: 30 év leg-főbb támaszaim a családtagjaim és az üzem szakemberei.

Amikor hat évvel ezelőtt felkérte az Yves Saint-Laurent és a Cardin-náz, hogy az ő nevík alatt hozza ki a modelljeit, már látta, hogy a neve kezd közis-mert lenni, s nincs értelme a mások neve alatt dolgozni. Ma már ott tartunk, hogy a női fűrdőruhák és köpenyeken kívül férfiaknak is terveznek fűrdőruhákat, de ágynevet, függönyt és törülközőket is. A márkájuk biztosítja a folyamatos eladásokat, s mai helyzetünkben, ha Isten örizz egy-két sze-zon nem is sikerül, akkor sem mennek tönkre.

GLÜCK

az ismert szakember
TAPÉTA — P.V.C.
ragasztás.
NAGY VALASZTEK.
RAMAT-GAN,
RECHOV HAROE 7,
TELEFON: 720807

UJDONSÁG A SALPETER-NEL

IZRAELI LEGELSŐ KABÁTYÁRTÓJA ÉS EXPORTÓRE UJ, KÉTEMELETES DIVATHÁZBAN

a DIZENGOFF 120-ban

(a Frishman és Gordon utcák között)

- ✦ Kordroj és gyapju eső-kabátok nőknek és férfiaknak
- ✦ Kordroj zakók és tengerész kabátok fiataloknak
- ✦ Bélelt zakók és kabátok (quilted)
- ✦ Női gyapju és bársoy blézerek

A szokott minőségben és kivitelezésben — kedvezményes áron

EGY BUJKÁLÓ ZSIDÓ VISSZAEMLEKEZÉSEI

Az első világháborút is több évtizedes késéssel követte a háborús könyvek legtöbbje. Ugyanez a késés a második világháború után még érthetőbb, mert ekkor nemcsak az emlékek tisztuló lelepleződését kellett a szerzőknek bevárniuk, hanem idő is kellett nekik ahhoz, hogy egyáltalán felfoghassák azt a lehetetlent, ami velük és körülöttük történt, elhíhessék, hogy valóban az történt, noha józan emberrel ésszel oly felfoghatatlan, hogy már-már valószínűtlen.

Ilyen, 37 éves késéssel jelent meg Bauer Róbert Doktor Gorilla című könyve is a 41-es évről, a munkaszolgálatról, majd a pokollá vált Budapestről, a születésük miatt pusztulásra ítélt zsidók vergődéséről, bujkálásáról, olykor csodaszámba menő megmenekülésükről.

Irodalmi babérokra ugyan ez a könyv nem pályázhat, de határozottan megvannak a maga értékei és olvasmányosnak, tanulságosnak is mondható. Nemcsak az az érdeme, hogy érdekes részlet adatokat közöl arról az infernóról, hanem az is, hogy a könyv mozzanatai észrevétlenül kiálalták az olvasóban a magyar zsidóság egyik legjellemzőbb típusának a képét, azét a magyar zsidó, aki szorgalmas, derék, önfejlődő — de naiv. Azét, aki oly hisztériken törvénytisztelő, hogy amikor megszökik a munka szolgálatról, ahol a keret végig csak gyötörte, megalázza, ő a szökés után még hosszan mentegetőzik, még ő bizonygatja, hogy a

törvényességére csak végszükségben vetemedett...

Nem ismétlés ez a könyv, akár hanyadik terméke is a 44 körül támadt kényszerirodalomnak: olykor olyasmikkal lép meg bennünket, amikről még sosem hallottunk. Hadd idézzek Bauer könyvéből legalább egy ilyen adalékot:

A Margit körüli fogházból meg szokik három súlyosan elítélt fogoly. Megállapítják, hogy a szokást négyen tervezték: sikerült fellelőzniük a fogház felső emeletére, ott egy pallót — keskeny deszkát — fekteték át a fogház és a szomszéd épület teteje között, a szédítő magasságban három át is jutottak rajta, s nyomtalanul eltűntek, negyedik társuk nem volt képes elhatározni magát, tériszonya volt. Szigorú vizsgálat indult, helyszíni szemlét tartott egy bizottság, amely a negyedik fogollyal rekonstruálta a szokást, hogy megakadályozzák a megismétlődését. Ő rá is tette a deszkát a szomszéd ház tetejére, s a bizottság csak ámuldozott, hogy ezen a keskeny deszkán, ebben a szédítő magasságban ember átmehetett. Csodálkozásuknak nem volt semmi alapja, mert a fogoly ebben a pillanatban megfellelkezett a tériszonyáról, átsétált a deszkán, azt rögtön maga után húzta, nehogy követhessék — neki is nyoma veszett. Ugyszólván a bizottság szoktette meg...

Ilyen és hasonló, rendkívül hitelesnek ható tények tartják a könyvet, amelyre tehát nem kár egy órácskát rááldozni.

Emlékkönyv, vagy több is annál

Akkor sikerül az emlékkönyv szerkesztő munkája, ha nem csak egy szűkebb közösség tagjainak érdeklődését sikerül felkeltenie, de az általános figyelem középpontjába kerül a kötet.

Azt hiszem, a váradi emlékkönyv, amely „A tegnap városá” címmel hagyta el a sajtót, ilyen értelemben és minden más vonatkozásban is megérdemli, hogy a műfaj példaadó munkájaként tartásuk számon.

A szerkesztő bizottság munkáját megkönnyítette, hogy Nagyváradnál érdekesebb, összetettebb, sokszínűbb, ellentmondásában is egységesebb zsidó közösség messze földön nem volt. A város gazdasági és szellemi életét dominálta a váradi zsidóság és ennek ezerféle dokumentuma megtalálható a kötetben, amelynek olvasása felvet egy gondolatot.

Kiknek készült a könyv?

Azoknak, akik magukban hordozzák az emlékeket, vagy a gyermekeiknek és unokáiknak?

Vegyük tudomásul, hogy az emlékkönyv, amely kicsit több is annál — magyar nyelven csak részben teljesítheti a funkcióját. A váradiak gyermekei és unokái héberül beszélnek, más országokban jórészt angolul. Azt hiszem, minél előbb anyagi alapot kellene teremteni arra, hogy „A tegnap városá” héber és angol fordításban is megjelenjen. Talán megszükinthető lenne a terjedelem — az irodalmi fejezetből csak a leglényegesebb írásokat adnám nyomdába a héber és angol verzió számára —, talán a képek egy részének reprodukálásától is eltekinthet a szerkesztő bizottság —, de az emlékkönyv lényeges írásainak maradandóságát csak akkor biztosíthatják, ha lehetővé teszik, hogy a mű tanulmányozható legyen az utánunk következő nemzedék számára is.

(benedek)

NŐI RUHAGYÁR
keres
gyakorlott
konfekció varrónakét
és tanulóvarrónakét
A megfelelő jelölteknek
jó fizetés feltételek
JIFTA
Hámáginim 56, Haifa

MÁRAI SÁNDOR: AZ IGÉRET FÖLDJÉN

(Folytatás a múlt pénteki számunkból)

Lodza gondolt, az életre, mely elveri Jerichóig néha az embert, fiatalágára, melyet itt kell leélni Jerichóban, arab parasztközözt, nap-nap után, néha átfut egy autó angol ladykkal, por és illat marad utánuk, aztán megint csak Jerichó, a tevék, az arabok, — ő, ez az élet!...

De nekünk menni kell, mert este van és bizom az arab sofőr tudományában. Bizony asszonyom, ilyen az élet, talán még visszakerül egyszer Lodza.

Igy még nem láttam embert autó után nézni.

Aztán vissza Jeruzsálembe, föl a hegyre, mecsetek, kupolák, paloták, felholdak, keresztek, bástyák villannak föl az alkonyatban el Bethania mellett, pihenő egy elmondhatatlanul csöndes tavaszi kertben, Mária és Márta kertjében, akiket ilyen estéken meglátogattott néha a Vendég és csöndesen mesélt... Nagy a csönd, de még zug fülemben ez a kétségbeesett, együgyű jerichói panasz, amiben volt annyi harsogás és szenvedély, mint Jerichó összes kürtjében. Mennyi bajuk van mindenfelől az embereknek, mennyi bajuk — és mindenkinek honvágya van valami után, amikor az Isten ismeri itt már ki magát.

A TELEPEK

A DRÓTSÖVÉNYEK

Amikor az országban jártam, tavasz volt. Mindenki helyeselte, hogy most jöttem, a bennszülöttek és az idegenek is. A tavasz mindenütt innep, Palesztinában egészen különösen az, — nagy és rövid innep, amikor Juda és Galilea kopár hegyei megtelnek egyfajta valószínűtlenül piros pappal. Ez a vén hegyoldal, Sina-hegy, ahonnan Mózes az élet törvényeinek kótbláját hozta a nép számára, amely közben aranyborjút öntött magának, ez a vén hegyoldal kigyulladt áprilisban a piros lánggal, a palesztinai pipacsok pirosságával; s amerre a gépkocsis elhalad az országúton, virágnak és narancserdők. Az egész ország szagos most két hétig, a völgyek, a földek megteltek a különös, soha nem ismert innepélyes illattal, a narancserdő virágszagával. Végig az országban, Nahallaltól Jeruzsálemig, Haifától Názaretig e különös pompában állanak a földek.

KÜLDJÖN

VÁMMENTES IKKA AJÁNDÉKUTALVÁNYT MAGYARORSZÁGI ROKONAINAK ÉS BARÁTAINAK CHANUKÁRA

Megrendelőhelyek:

HAIFA: Hákóhén úr, a HOH helyiségében, Pevsner u. 2. naponta (péntek kivételével), d. e. 9—11-ig. Telefon: 04-667435. Lakás tel. 04-88824.

Hákóhén úr október 25-től november 20-ig szabadságon van. Ezalatt az idő alatt kérjük a megrendeléseket a tel-avivi címre küldeni.

JERUZSÁLEM: Jeruzsálem könyvtár, Jávec utca 2. — Telefon 02-233369. Üzleti órák: 9—1-ig és 4—6-ig. — Kedden délután zárva. — TUZEX honok is kaphatók. TEL-AVVIV: Hadash könyvtár, Nesz Clona utca 4. — (Bejárat az utcába a Ben Jehuda 7-es számnál). Tel. 659684. — Az üzlet reggel 9-től este 7-ig nyitva megszokás nélkül. Pénteken déli 1 óráig.

Levelezés kizárólag: EGGED MIRJAM, 62160 Tel-Aviv P.O.B. 26116

IKKA az egyetlen vámm- és minden egyéb költségtől mentes küldési lehetőség MAGYARORSZÁGRA.

TUZEX ajándékböngök kaphatók

Csehszlovákiába való küldésre.

nek és hajtják a honi barmot az eke előtt. Mindketten otthon vannak, mindketten arcuk verejtékevel művelik a földet. De időre len dolgom s akadályok választják el őket egymástól.

Többek között a drótsövény.

A GYERMEKEK

Jeruzsálemben a zsidó tájékoztató iroda vezetője vita közben, amikor óvatos érveket hangoztatok, elhalgait, és később csendesen mondja: „Hallgasson ide, én hadnagy voltam az angol hadseregben. Mindenki tudta rólam az ezredben, hogy zsidó vagyok. Ausztráliában állomásoztunk. Soha egyetlen hangot nem hallottam, egyetlen mozdulatot nem vettem észre, amely eszembe juttatta volna, hogy zsidó vagyok. Tisztársám nem voltak se udvariasabbak, se udvariatlanabbak hozzám, mint egymáshoz. Zsidó voltam és angol katonatiszt voltam; a kettő fedte és nem horzsolta egymást. Egy napon, amikor az ezredet a háboruban már vissza hozták Európába, zsidó legionáriusok érkeztek hozzánk. Emberek, frissen a gettóból, Londonból és New Yorkból. Emberek, azzal a bátorralan, bizalmatlan nézéssel. Ezek is öntudatos zsidók voltak, de valahogy elkülönültek a többiekől: külön éltek, bizalmatlansággal jártak közöttünk. Akkor megcsapott megint ez a gettó-levegő. S láttam, hogy a többiek is érzik ezt, régi tisztársaim; csodálkoznak, aztán megértik és megsemmisítik. Miért bizalmatlanok ezek az emberek? Honnan jönnek? Kicsodák? Zsidók voltak és a gettóból jöttek. Akkor megesküdtem, hogy új zsidókat akarok nevelni. Leköszöntem rangomról, eljöttem ide és résztveszek ebben a munkában. A telepek tele gyermekekkel. Arvák, akik szüleiket pogromokban, idegen háború gyalagátában veszítették el — odaát. Most itt nevelkednek; ezek lesznek az újszidók. Ezek már nem tudnak Európáról semmit; már csak Palesztinát ismerik. Ami odaát van, azt nem gyűlölik, nem szeretik. Nem tudnak róla. Csak arról tudnak, hogy zsidók, hogy szabad levegőben nőnek fel, nem ternek ki az idegen elől, mindenkinek szemébe néznek. Ezek már itt maradnak, örökre. Palesztinában sok minden történik, de ez a legfontosabb: gyermekek nőnek fel itt, gyermekek, akik nem láttak soha gettót.”

Mit gondol — kérdeztem —, az apák vére, az évezredek élet Nyugat városában, a városok emlékei, szellemi tanulmányok, bizonyos elfinomodottság, kényelem, a nagy lehetőségek emlékei nem hívják vissza majd a gyermekeket, ha egyszer felnőnek, Európába? Palesztinában még nemzedékeknek nem lehet más sorsa, mint: parasztnak lenni, a földet turni. Mi lesz, ha ez a nemzedék, amely még örökölte véreben Európa nagy emlékeit, egyszerre honvágyat kap Európá után?

Komorán, szinte farkasszemet néz velem:

— Nem lehet. Mi hazát adunk nekik, érts meg. Minden miattuk történik. Ha ezek visszamennek, ha küntre egyszer rajtuk a betegség, akkor itt minden hiába történt. Mi nem a magunk örömeire vagyunk itt, mi miattuk vagyunk itt.

— Minden nemzedék mást akar — mondom csöndesen. Lassan, bizonytalanul, nyugtalanul ismétli:

— Nem lehet, nem lehet. Mi hazát adunk nekik, érts meg.

(Folytatjuk)

A CENTERTOURS CHANUKAI AJANLATA:

**A. KIRANDULÁS MAGYARORSZÁGRA,
BUDAPESTRE**

**B. SZERVEZETT KIRANDULÁS
MAGYARAJKUKNAK EGYIPTOMBA**

- * Egyénien, odaadón foglalkozunk minden utassal.
- * Az irodában magyarul is beszélünk.
- * Részletek és feliratkozás a Centertoursnál: Dizengoff Center, a passzázsbán, a Hámásbir mellett, 03-280245/6/7

Galilee Hotel Tiberias

megnyitja kapuit a tibériási gyógyfürdő ÜDÜLŐINEK ÉS FÜRDŐZŐINEK

Büszkén mutatjuk be modern szállóinkat, ahol élvezheti kiváló konyhánkat, az udvarias kiszolgálást és a szórakozási lehetőségeket.

Az ár a téli szezonban

(1981 november 1-től — 1982. február 10-ig)

300.— sekel személyenként kétágyas szobában, félpanzióval + ét.a., azoknak, akik az ár 30%-át két héten belül előlegként kifizetik.

A Galilee Hotel elfogadja a pénzügyminisztérium és a hadügyminisztérium üdülési beutalásait.

Tiberias, Tel: 067-92993/4, Telex: 6757

ROBOZ OTTÓ washingtoni levele

KÖNYVEKRŐL ÉS BIRÁLATOKRÓL

Három könyv a magyarországi zsidóság sorsáról

ELI WIESEL bevezetője teszi érdekessé Per Anger svéd diplomatának angol fordításban most kiadott könyvét. Címe magyarul: RAOUL WALLENBERG BUDAPESTEN (Holocaust Library 1981). Nagyrészt ismert adatokat közöl, és a diplomata-szerző nem is törekszik arra, hogy a borszalmakat íról tollal aláfesse. A tények magukért beszélnek.

Van azonban könyvében néhány olyan részlet, ami nem általánosan ismert. Például, amit Angelo Rotta pápai nuncius szerepéről ír. „Rotta (pápai nuncius) akciója — írja Per Anger — éles ellentétben állott azzal a passzív magatartással, amit főnöke, XII. Pius pápa tanusított. A zsidóknak olaszországi üldözését idején a pápa hallgatása feltűnő volt. Ami Magyarországot illeti, Rottának egyedül kellett dolgoznia, a Vatikán bármilyen támogatása nélkül” (58. oldal).

A másik érdekes adata a könyvnek az a részlet, ahol Per Anger az összes semleges államok követségeinek kényes helyét írja le, a németek kivonulása és az oroszok beivetele he-lyében. Cívódások követségeken sem ritkák, és a két svéd vöröskereszt megbízott: Asta Nielson és Valdemar Langlet összetűzése azon mulott: ki a főnök közlik (55. oldal). Ez azonban nem hátráltatta a zsidók mentéséért való munkát, aminek motorja Raoul Wallenberg volt.

AMOS EJLON KÖNYVE: TIME-TABLE (magyarul: Menetrend), angol nyelven a közelmúltban jelent meg (Doubleday 1980.). Minden sora lenyűgöző. Tárja: Joel Brand utja, hogy megszeresse azt a váltásdíjat, amiért a németek hajlandók lettek volna eladni a magyarországi zsidóság elpusztításától. Jóllehet Brand Magyarországon nem volt ismeretlen: korábban Szlovákiában mentett át gyerekeket Csehszlovákia német megszállása után, és későbbben jelentős számú lengyelországi zsidó megmen-tésével tette ismertté nevét, nem zsidó cionista körökben nem volt olyan közsímsert, mint például Komoly Ottó vagy Kasztner Pészó.

Ennek vagy ennek is tudható, hogy még a szentföldön élő zsidó vezetők is értetlenül álltak Brand kudarcaival szemben. A törökök és angolok, mint német kémet kezelték. A németek két hetet adtak Brandnak a válaszára, aki a „Moshe vár rád” szövegű választáviratot Pesten és Szombathelyen úgy értelmezte, hogy Weizmannal már az első nap találkozni fog. A két hét még arra sem volt elegendő, hogy a tárgyalásba Weizmant, aki Londonban élt, egyáltalán bekapcsolják. Sok idő veszett el, amíg Moshe Shertok, a Jewish Agency politikai vezetője (később 1944-ben Moshe Sharet néven Izrael miniszterelnöke) rádöbbedt a valóságra. Ben Gurion a párt belső problémáival volt elfoglalva, — írja a szerző. Közben a németek a deportálást és az auschwitzi tömeggyilkosságot a magyarok büszgő közreműködésével gyors iramban hajtották végre.

Brand, azzal a reménnyel indult utnak, hogy ha teherautókat és árut nem is fog tudni szer-zéni, de megfelelő összeget igen. Bemelte: az amerikaiak és a sváj-csok, elsősorban ezek zsidósága elő fogja teremteni, vagy legalább valamilyen ellenjárnallal térhet vissza Pestre. Mindinkább érezte azonban, hogy szemlalom-harcot folytat. Végül az angolok egyszerűen börtönbe zárták.

A németek nehogy osztozni kelljen a vérdíjon a magyarokkal, ezek tudta nélkül akarták megka-parintani a váltásdíjat, amelynek összege száz millió dollár volt. Nagy összeg. De ha ezzel közel egymillió életet meg lehetett volna menteni, száz dollár-nál kevesebbe került volna egy-egy ember élete. Brand nagy fel-adatainak megoldásában csupa negatívummal találkozott, úgy sa-ját népe vezetőinél, mint a szemle-ges országok és a szövetséges ha-talmak kormányainál.

Zárószavaiban az író elmondja, hogy Moshe Sharet miniszterel-nököt élete végéig kizozta Brand küldetésének kudarcára.

MINDKÉT KÖNYVET FELÜL-MULJA jelentőségében az a két-kötetes munka, amivel Randolph K. Braham professzor számol be a világnak a Magyarországon élt zsidóság tragikus sorsáról angol nyelvű könyvében: THE POLITICS OF GENOCIDE (Columbia University Press 1981). A könyv — címe magyarul: A Népiptás Politikája — megjelenését hosz-szu évek munkája előzte meg, amelynek során Braham profesz-szor minden számára elérhető for-rásmunkát igyekezett könyvéhez felhasználni. Vágó professzor is-mertette a könyvet az Uj Keletben. Elsőnek dr. Herskovits Fá-bián főbbi hozzászólása jelent meg a lap hasábjain, és utána többen szólalt hozzá Braham pro-fesszor munkájához.

A könyv a magyarországi zsi-dóság és az általános zsidó törté-nelem szempontjából igen jelen-tős. Különösen ma, amikor már Auschwitz létezését le is akarják tagadni.

Braham professzort elismerés illel, meg, hogy erre a feladatra vállalkozott. A könyv érdeműl tudható be, hogy feldolgozta a magyarországi zsidók történetét az emancipációtól kezdve, és en-nek keretében részletesen számol be a két világháború között mind jobban elmélyülő zsidó üldözések-ről. Magyarország jóval a náci-zmus megszületése előtt, már a weimari Németország idején is üldözte a zsidó lakosságát, jóllehet ez előbb telepedett le Pannoniá-ban, Dáciában, Sopronban, mint a magyar honfoglalók (I. dr. Venetianer Lajos: A Magyar Zsidóság

Története, Budapest 1922, 9—13. oldal). A magyar kormány minden sikertelenségét, a nép éhezését, zsidó-ellenes uszítással igyekezett félremagyarázni. Felül-ről szított antiszemitizmussal és zsidó-ellenes rendelkezésekkel elő volt készítve a magyar talaj a zsi-dó nép elpusztítására. Jóval a né-met megszállás előtt egymásután hozták tető alá az un. zsidótörvé-nyeket. A szerző helyesen állapít-ja meg, hogy az egyházak főpap-jainak a zsidótörvények kereszt-tülvitelében való aktív szerepe nagymértékben járult hozzá az antiszemitizmus elmélyüléséhez és később 1944-ben a gettózáshoz és deportáláshoz. Ugyancsak már évekkel a német megszállás előtt a magyar hatóságok un. munka-szolgálatra kötelezték a zsidó if-juságot, férfiakat (1941. április 16.). A könyv hűen dokumen-tálja ezt a zsidóellenes törvényt, amit Bárdossy László miniszter-elnök gyűlöletet tájékozó beszéde vezetett be; és ami a zsidó gyilkolás egyik módszerévé vált.

Ez döntő mértékben járult hozzá ahhoz, hogy a német meg-szállók kevés ellenállásra alkal-mas férfit találtak az országban. Főleg asszonyokat, gyermekeket, csecsemőket, öregeket, betegeket deportáltak a még otthonlevő fér-fiakkal együtt. A magyar csend-őrök lelkesen tuszkolták be a ma-gyar néppel évszázadok óta egy-üttélő zsidóságot az ausch-witzi vagonokba.

A magyar nép türelmetlenségé-vel szemben, egyes semleges or-szágok képviselőinek mentési tö-rekvése minden elismerést meg-érdemel és ez Wallenberg meg-érkezése után és az ő önfeláldozó példaadásával vált aktívá. Nem kisebbíti a semleges országok képviselőinek kiváló érdemét, ha megemlítem, hogy sok esetben csak nevüket adták az akcióhoz. Magát a mentési munkát zsidók végezték, elsősorban cionista if-jak, de a tárgyilagosság kötelez annak megállapítására, hogy egy a cionista, mint a nem cionista zsidók egyaránt bátran vettek részt életek mentésében.

A háború után, amikor a zsi-dók elhurcolt családtagjaik keresésével voltak elfoglalva, egymás után jelentek meg könyvek arról, hogy néhány zárda és kolostor zsidókat és kitért zsidókat fogad-tat be. Jóllehet a magyar nép tulnyomó többsége a németeket ki-szolgált a zsidók üldözésében, — azoknak a keveseknek a segít-sége, akikben megszólalt az embe-riség érzése, nem lebecsülendő. Braham professzor, mint tör-ténetíró, nem zárkózott el azeól, hogy minden irást, ami arról az időről számára megszerezhető volt, könyvében megemlítsé, — nyíltan az olvasóra bízva annak eldöntését, hogy mindezek a for-rásmunkák hitelesek-e.

Az első könyv, ami az üldözé-sekről 1945 nyarán Pesten meg-jelent, Vihar Béla Sárga Könyve volt (Budapest 1945). Ellentét-ben a később megjelent könyvek-ke, Vihar Béla kizárólag hiteles jegyzőkönyveket gyűjtött össze és azokat minden változtatás nél-kül adta ki a halálra kintző mun-kaszolgálatról, gettózásról, de-portálásról, koncentrációs tábo-rokról, csillagos házakról, gyer-mekekotthonokról. Ez utóbbival kap-csolatban idezi egy feljelentés-részletét a fiúváház mindkét gyermekotthonába behatolt nyi-las katonák gyilkosságairól,

Bármily megnyugtatóan hang-zik Braham professzor beszámó-lója arról, hogy a gyermekottho-nok lakóit sikerült a gettóba csendbe áthelyezni „a gyermekek bántódása nélkül” (1050—1053. oldal), sajnos a tények és Vi-har Béla 1945-ben kiadott köny-ve ellentmond ennek. Vihar Béla könyve nyilván elkerülte a szer-ző figyelmét, de 37 év után ez nem von le a könyv értékéből. A tévedés egyes forrásmunkák és nem Braham professzor hibája.

BÁR TÖRTÉNELMI MUN-KÁK rendszerint csak az esemé-nyek megörökítésére szorítko-znak, Braham professzor nem egy-szer a „miért?” kérdést is felte-szi. Miután a németek által meg-szállított Európa zsidóságának sor-sáról is beszámol, ehhez fűzöm szerény választomat:

Amikor 1962 nyarán Koppenhá-gában jártam, péntek este a je-lenlegi főbírival ismerkedtem meg. Az akkoriban megjelent Leon Uris: Exodus (Doubleday 1958) regényében megörökített jelenetről, tőle, mint szemtanu-tól akartam hallani: hogyan tör-tént az, hogy X. Christian dán ki-rály népével együtt kitézte a zsi-dókra kötelezően elrendelt sárga csillagot? A főbbi válasza Uris regényes elképzelésénél is meg-lepőbb volt: „Dániában sohasem viseltünk sárga csillagot. A né-metek már 1940 áprilisában elfoglal-ták országunkat, de nem merték a csillagviselést elrendelni. A né-meteknek szükségük volt Dániá-ra a hadiszállások lebonyolítá-sához. A dánok ellenszenva a németekkel szemben, és a nép együttérzése a zsidók iránt olyan erős volt, hogy a náciok tehetle-nek voltak tervükben, hogy a zsi-dókat megsemmisítsék. Csak há-rom és fél esztendővel később (!), a dán ellenállási mozgalom erősödése után határoztak el a né-metek, hogy a zsidókat 1943. ok-

tóber elsejének éjszakáján meg-deportálják. A belügyminisztérium-ba beépített két emberünk a mi-nisztérium segítségével idejében értesítette a zsidókat, hogy a de-portálásra kitűzött éjszakán ne tartózkodjanak lakásaikban. A dánok házaikban rejtették el a zsidókat, akik a dán ellenállási mozgalom segítségével, halászbár-kákban a következő hetek éjszaka-ín elérték a svéd partokat. A svédok, mint skandinávokat fo-gadtak be bennünket”, — fejezte be szavait Koppenhága főbír-ja.

A „miért?” kérdésre legekla-tánsabb felelet Dánia példája, ahol 3 és fél esztendő alatt nem tudták elérni azt, amit a magyar nép versengő közreműködésével rekord-idő alatt, hónapokon be-lül megvalósítottak: a Magyaror-szág vidéki zsidóságának kiirtá-sát. A „nemes” magyar nemzet: urak és parasztok, szegények és gazdagok, beleértve a „művelt” középosztályt, — csekély kivé-tellel — egységesen állott a ma-gyar kormány zsidóellenes akciói-mögött. Egymást tulcítva támo-gatták a németeket pokoli munká-jukban.

A HÁBORUT KÖVETŐ IDŐ-SZAKRÓL szóló beszámolójában Braham professzor foglalkozik a legtöbb gyilkos elmenekülésével akiket különösen Németország-ban és Ausztriában azok a bírák mentettek fel, akik velük együtt vettek részt a zsidók üldözésé-ben.

A befejező szakasz ismerteti a kevésszámú üldözött visszatérését és bár a magyar kormány rende-léleg eltörölte a zsidótörvényeket, a könyv rámutat arra, hogy a koncentrációs táborokból vissza-tértek a legtöbb esetben még ot-tonukokat és a tulajdonukat képe-ző ingatlanokat sem kapták vissza. A zsidók jogos igényeinek hangoztatása Magyarországon új antiszemitizmust élesztett, ami

még lakó- és munkahelyük elvesz-tését is maga után vonta (1155—1158. oldal).

A háborus károk jóvátételét is részletesen írja le Braham pro-fesszor könyve. Természetesen ki-zárólag anyagi károk kártalanítá-sáról beszélhetünk. Nyilván Bra-ham professzor is egyértelműen min-denyajunkkal abban, hogy nincs is a világnak annyi pénze, amivel hatmillió gyilkosságot és továb-bi milliók megkínzását „jóvá” le-hetne tenni.

A közelmúltban Schmidt német kancellárnak a PLO-t (PFM) tá-mogató antiszemita beszédére, Be-gin miniszterelnök rámutatott, hogy a nyugatnémet kormány jó-vátétele távolról sem közelíti meg a zsidóktól elrabolt vagyont és általában az üldözöttek által el-szenvedett anyagi kárt. Ehhez nem fér kétség. Ezért vitatható Braham professzor mérlegelése Nyugatnémetország „aránylag nagylelkű és ambíciózus prog-ramjáról, hogy a náciizmus áldo-zatait kártalanítsák” (1166. ol-dal). Ebben a megállapításban csupán az „aránylag” szó helyes, ha tekintetbe vesszük Keletnémet ország, Ausztria és Magyaror-szág negatív álláspontját, de at-tól tartok, hogy a jövő történet-kutatói a jóvátételre vonatkozó „nagylelkű” kifejezést számadat-okkal fogják megáfólni. Maga az a tény, hogy a jóvátétel ren-delkezése Magyarországon élő köregedő generációval bánik leg-mostohabban, ellentmond a jóvá-tétel nagylelkűségének.

BRAHAM PROFESSZOR köny-ve minden bizonnyal forrásmun-kája lesz későbbi történetíróknak. Néhány elírás vagy téves követ-keztetés minden munkában elő-adódhat és az Braham professzor könyvének értékéből nem von le. Dr. Herskovits Fábián főbbi ér-tes megglátású cikkében figyel-meztet mindannyiunkat arra a veszélyre, amivel az antiszemitiz-mus ujjaledésével a galut zsi-dósága ma is szenved. A tör-ténelmi sokszor ismétli meg ön-magát és ebben mindig a zsidó nép a szenvedő fél. Az 1944-es év szomorú tanulság úgy a jelen, mint a jövő generáció számára.

ULPÁN AKIVA NATANJA
Héber nyelvtanulási, zsidó kulturális és országismereti központ

KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM
Felnőtt nevelési ügyosztály

ULPÁN AKIVA

HÉBER- ÉS KÖZHASZNALATU ARAB NYELVTANFLYAMOT RENDEZ

ideiglenes lakosoknak, új oléknak, vátikoknak, turistáknak, állami alkalmazottaknak és másoknak minden korosztályban, egyéneknek és családoknak gyerekekkel (12 éves kortól)

A program és céljai: Intenzív tanulás osztályokban (napi 4—7 óra); A közös tanulásra támaszkodó együttélés és találkozó Izrael és a galut zsidósága között; Izrael zsidó és nem-zsidó lakossága; A zsidóság és a világ népei — mindez hagyományhű, kulturális és társadalmi keretben.

HÉBER NÉGYHETES, NYOLCHETES, TIZENKÉT HETES VAGY HUSZ HETES TANFOLYAM kezdőknek, haladóknak és továbbképzősöknek, beleértve külön osztályt az írás és szóbeli kifejezés, nyelvtan, fogalmazás, helyesírás, héber irodalom és Biblia-tudomány.

ARAB NYELV KEZDŐKNEK

HUSZ NAP, VAGY ÖT NAP „KISKANÁLLAL”.

A tanfolyamok kezdete:	Héber	Arab
	1981. november 10.	1981. november 16.
	1981. december 8.	1981. december 14.
	1982. január 5.	1982. január 11.

A tanfolyamokat az Akiva Ulpán internátusában rendezzük, Chof Hájárok szálloda, Natanja és környéki lakosokat felvesszünk bejáró tanulókként.

Részletek megbeszélésére forduljon hozzánk telefonon vagy küldje el az alanti szelvényt:

T. AKIVA ULPÁN, P.O.B. 256, Natanja, Mikud: 42102 (Tel. 053-52312/3)
Kérem, küldjenek számomra ingyenes felvilágosító prospektust.

Név Cím

Megkezdődött az idény!
CITRUS-GYUMÖLCS AJANDEKLÁDÁK
Nyugat-Európába
NARANCS, VAGY GRAPE-FRUIT
EXPORTMINŐSÉGBEN,
18 kilós láda
a vevő lakására
szállítva,
425.— sekel.
PARDESZ SZINDIKAT
Tel-Aviv, 64374,
Rechov Káplán 8,
telefon: 210121,
vagy ügynökségeinél.

PÉNTEK

15.00: HEIDY, A HEGYEK LÁNYA — „A kis cicák”
15.25: A SZOMBAT BEKÖSZÖNTÉSE
17.32: Arab játékfilm
20.05: A SZOMBAT FOGADÁSA
20.20: HANGOS HETI HIRADÓ

21.20: „Kellemsz szórakozást” — Meni Peér és vendégei

22.20: „BOB MEG CAROL és TEDD MEG ALICE” — Paul Mazursky nagy sikerű aratott komédiája. A film két házaspár körül forog, akik minden áron modern életet akarnak élni. Igy — többek között — párt cserélnek. — Fő szereplők: Natalie Wood, Elliot Gould, Dyan Cannon és Robert Culp.

23.55: Egy mondat a Szentírásból. Hírek.

ISKOLATÉVÉ

8.15: Könyvrészlet
8.35: Földrajz az 5-6. osztálynak
9.00: Geometria a 6. oszt.-nak
9.15: Allampolgárság
9.35: Mirjám Jálin-Stekeljz versei
10.10: Természetrészlet
10.30: Zeneóra
11.00: Judaisztika
11.30: Beszélgetés Gálilá Ron-Feder íróval

12.00: Biráskodjunk
12.30: Indiai muzsika
13.00: Biráskodjunk!
14.00: Szabadegyetem

SZOMBAT

18.02: AZ IGAZI BARÁT — „Az elveszett kislány”
18.30: Dokumentumfilm a gázai övezetről

19.00: KÜLFÖLDI SZORAKOZTATÓ MŰSOR
20.00: A SZOMBAT KIMENETELE — Cheshván 11. Rachel ósanya halálozási évfordulója

20.30: „FAWLTY SZALLODÁJA” — II. rész: A Fawlyt-házaspár weekendre utazik és a szálloda vezetését Polya és Emanuelra bizzák.

21.00: MABAT HIRMAKAZIN

21.30: SPORHTHIRADO

22.30: „A SZERELEM HAJÓJA” — Újabb film a szorakoztatóból

23.30: ORSON WELLES TITOKZATOS VILÁGA. „A majom-láb” — A film egy régi távolkeleti regén alapul, miszerint a majom lába kihatással lehet tulajdonosa életére — Fő szereplők: Cyrill Kussack és Megs Jankins

23.55: Egy mondat a Szentírásból. Hírek.

A HAIFAI MOZIK MŰSORA

ORAH — ÉVSZAK VÁLTOZÁS
AMPHI — A ZÖLD KŐ
ARMON — AZ ELVESZETT LÁDA ELRABLÓI
ÁCMON — ÜLDÖZÖTTÉK
RON — A FELSŐ TIZEZER MASSZIROZÓJA

1981. november 6. péntek
5742. Cheshván 9.

I. MŰSOR

7.07: Reggeli koncert, 11.15: Elemistáknak, 12.05: Kamarazene, 13.00: Találkozás zenészekkel, 15.00: A szombat fogadása, 16.00: Klasszikus lemezek, 17.00: Irodalom, 17.35: Oléknak, 20.05: Péntek esti hangverseny, 22.30: Gondolatok, 0.10: Éjjel után, 1.10: Hátikvá.

II. MŰSOR

8.10: Reggeli zenés magazin, 12.05: Déli szünet, 12.30: Sport, 14.10: Még egy hét, 16.10: Érdekes emberek, 17.05: Külpolitika, 18.05: Kivánságműsor, 19.05: A héten történt, 20.05: Ima és dal, 21.05: Spanyol románcok és jiddis dalok, 22.05: Fényszóró, 23.05: Párbeszéd, 0.10: Új hang-lemezek, 1.10: Hátikvá.

A HADSEREG RÁDIÓJA

9.05: Reggeli ünnepség, 11.05: Hazulról, 12.05: Sofőröknek, 14.05: A Beatles története, 16.10: Színházi összejövetel, 17.05: Nostalgia, 18.05: Sajtó-

konferencia, 19.05: Koncert, 21.05: A gyepen, 23.05: Nana Moskouri lemezeiből, 0.05: Tarka műsor reggel 6 óráig.

1981. november 7. szombat
5742. Cheshván 10.

I. MŰSOR

8.05: Művészlemez, 9.00: A tudomány világa, 9.25: Hangok és árnyak, 10.10: A jeruzsálemi szimfonikusok felvételeiből, 12.05: Hangjáték, 13.00: Az izraeli színpad uttörői, 14.10: Gyerekeknek, 15.00: Zongoraszámkok, 15.45: Könyvszemle, 16.30: Maria Callas élete, 17.35: Oléknak, 20.35: Az izraeli filharmonikus zenekar műsorából, 23.00: Modern muzsika, 0.10: Skandináv zene, 1.10: Hátikvá.

II. MŰSOR

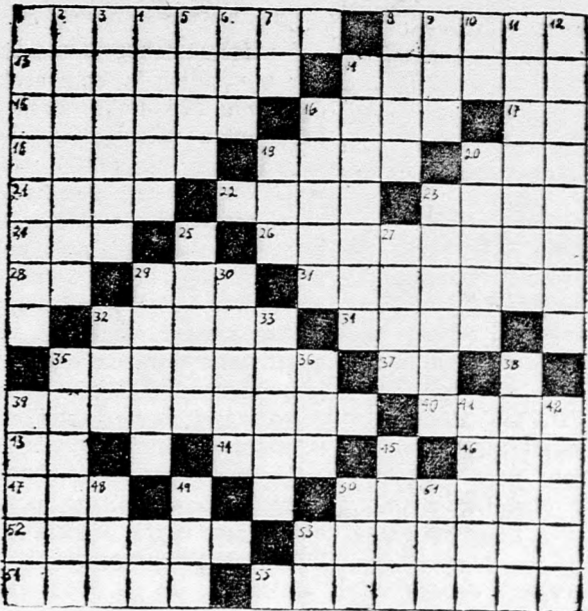
8.05: Kedvelt lemezek, 9.05: Humoros számok, 11.05: Szórakoztató műsor, 12.05: Más szemzőkből, 13.10: Hanglemez, 14.10: Futballmérkőzések eredményei zenével, 17.05: Erec-jiszráéli emlékek, 18.02: Az ügy elintézés alatt, 18.30: Sport, 19.05: Közel-keleti magazin, 20.22: Hanglemez, 20.45: Sporthiradó, 22.05: Mólavé málká, 23.05: Éjjeli játékok, 1.10: Hátikvá.

A HADSEREG RÁDIÓJA

8.05: Csodás dalok, 10.05: Slo-mo Gronich szerzeményei, 11.05: Sajtókonferencia, 12.05: Humor és szatíra, 13.05: Interjú, 14.05: A Beatles története, 15.05: Régi kedvelt dalok, 16.05: Fialalokkal, 17.05: Beszélgetés egy katonatisztrel, 18.05: Best-seller, 19.05: Slágerek, 21.05: Hagyományok, 22.05: Könnyű és klasszikus, 23.05: Művészek a kibucban, 0.05: Éjjeli madarak, 2.05: Tarka műsor reggel 6 óráig.

PÉNTEKI

KERESZTREJTVE NY 102

VIZSZINTES:

1. Repülőgép típus. 8. Sikertelen darab színházi műnyelven. 13. Kelmék. - 14. Filmkomikus volt (Eddie). 15. Tüzes németül. 16. Csendes-óceáni sziget. 17. Héber tagadószó. 18. Merevség. 19. Hajborona (ékezetpótlás). 20. Vigkedély része! 21. H-val: akadályt legyőző. 22. Nehéz posztó. - 23. R-pótlásával: a nőzójára. - 24. Visza: Repül héberül (első kocka kettős betű). 26. Francia író. 28. Igerag. 29. Arany és hidrogén. 31. Ragadás, tapadás. - 32. Vissza: bosszúsága. 34. Spanyol folyam. 35. Péntek németül. 37. Kató egyneműi. 39. Neves filmszínész. 40. Észak idegen nyelven. 43. Falu egyneműi. - 44. Skandináv aprónéz. 46. Bajai sportegylet. - 47. Százmillióban van! 50. Névelős neheztelés. 52. Uralom héberül. 53. USA-állam. 54. ...lan, telek. - 55. Amerika Monte-Carloja.

Egres középső része. 38. Pusztitana. 39. Fizetés. 41. Vissza: „isiteni” előneve volt. 42. Balettpatkányok” festője volt. 45. „Sah neve” hangtalanul (!) 48. Gil betűi keverve. 49. ...fut. 50. Vissza: pusztulás héberül. 51. Aszodi sportklub. 53. Tegnapután.

Beküldendő:

Vizszintes: 26 — 39 — 55.
Függőleges: 12 — 14 — 23.
A pénteki 101. szám helyes megfejtései:
Vizszintes: 1. VERKUKAC — 15. SHANGRILA — 27. BOSZNIA.
Függőleges: 7. CHÁFEZ EL ÁSZÁD — 13. JANOS PÁL PÁPA. — 25. VERMONT.

Nyereménykönyv:
MARCEL AYMÉ:
A ZOLD KANCA

WIZO * KIRJÁT-ATA

Rech. Borochoy 25
(62-es autóbussz)

November 9-én, hétfőn d.u. 4.30 órakor, tea-délután kerekében

dr. BENEDEK PÁL
újságíró-szerkesztő

előadása.
Háziaszonyok: Feihart Ahuva és Goldstein Stefi
Költséghozzájárulás: 8 sekel

Minden kedd d.u. 4 órától klub- és könyvtár-délután.

NŐI- ÉS FÉRFI-
BŐRKABÁTOK
SAJÁT KÉSZÍTMÉNYEK.
DAVID BLÜTNER, „Bigdáj Chen”

TEL-AVIV, ALLENBY 99 (emelet), a nagytemplommal szemben. Telefon 291693. • Nagy modell- és színválaszték. Javítások és alakítások.

f.steiner
NŐI RUHAGYÁR

MEGÉRKEZTEK AZ
1981-ES ŐSZI MODELLEK

Blúzok, ruhák, szoknyák és kétrészesek (zvanyu) nagy választékban. kedvező áron

Eladási raktár privátoknak: Tel-Aviv, Levanda u. 30, III. emelet (lift van), autóbussz 16.
NYITVA EGYFOLYTÁBAN 8-16.30-IG

UJ KELET REJTVÉNYPALYAZAT 102
SZELVÉNY

FIZESSEN

MA,

VÁSÁROLJON

1982-BEN

A HAIFAI ÉKSZERTŐZSDE RENDKIVÜLI AKCIÓJA

Ékszerek, gyűrűk, fülbevalók, medalionok, láncok, karkötők állnak rendelkezésre óriási választékban. Az Ön azonnali öröme, s egy rendkívüli befektetésre!

Minden egyes ékszerhez garancialevelet adunk, amely igazolja az ékszerek minőségét és kivitelét. Ezenkívül, harminc napon belül kicserélheti vagy visszaadhatja a vásárolt ékszert, s visszakapja teljes értékét.

KÉSZPÉNZZEL FIZETŐKNEK 12%-OS ENGEDMÉNY

NYITVA HOLNAP (7.11.81), SZOMBAT ESTE

Hétközben megszakítás nélkül nyitva este 7 óráig, a keddi napokat is beleértve

HAIFA DIAMOND CENTER

KIRJÁT ELIÉZER, Cáhál u. 10. * Tel. 53-72-85, Haifa
A kármeli fiók: Hánászi 115 (szemben a Gán Háemmel)

גל שבתות חדש

לאחר תקופת רגיעה מסוימת שוב מאי ימים שבתות חדש על המסך הישראלי. 3200 עובדי משרד התקשורת מקיימים שיבתה של שלושה ימים אף עובדי בית המשפט לא הופיעו לעבודתם. המורים מתכוונים להשבית את הלימודים בבתי ספר העליוניים שביום פועלים גם הסגרות בני ימים. שבתות עובדי מנהל התעופה נמשכת גם בביתו הלאומי קיים כסדר עבודה. ברור כי איש אינו יכול לשלול את הי זכות למאבק מקצועי משום קבוצת עובדים אך, כמובן המקרים בעבר, גם כעת נראה כי לא תפסקת העבודה — אשר גורמת לשיבושים בשיירות התיירותיים וגורם נזק למשק — הוא האמצעי היחיד להתרוח העתיד הנחמד.

UJ SZTRAJKHULLÁM

Némi nyugalmi idő után újra sztrájkhullám fenyegeti az izraeli államgazdaságot. A távközlési minisztérium 3200 alkalmazottja hirdetett háromnapos sztrájkot, ezer bírósági alkalmazott nem jelent meg munkahelyén, a tanárok sztrájkra készülnek azokban az iskolákban, ahol átmeneti osztályok működnek, a közlekedésügyi minisztérium légiforgalmi osztályán is tart a sztrájk és munka-konfliktus van a Bituach Leuminál is.

Világos, hogy senki sem vonja kétségbe egyetlen szakmai csoport sztrájkját sem, azonban, mint a múltban, most is úgy tűnik, hogy nem a munkamegszakítás — ami zavarokat okoz létfontosságú szolgáltatásokban és megkárosítja az államgazdaságot — az egyetlen eszköz a probléma megoldására.

Az állam jelenleg súlyos politikai küzdelmet folytat külső tényezővel, s ami jelenleg legkevésbé hiányzik az ország polgárainak, az a belső életmenet megzavarása.

Kívánatos volna, ha ezt is számításba vennék azok, akik sietnek a sztrájkok és szankciók eszközeihez folyamodni.

Szombati naptár

1981. november 6. péntek
5742. Chesván 9.

GYERTYAGYUJTÁS:

Jeruzsálem 4.11
Tel-Aviv 4.29
Haifa 4.18
1981. november 7. szombat
5742. Chesván 10.

A SZOMBAT KIMENETELE

Jeruzsálem 5.22
Tel-Aviv 5.20
Haifa 5.22

**A HETI SZIDRA
LÉCH LÖCHÁ**

UJ KELET

67770 Tel-Aviv, Hárakevet 52
FÜGGETLEN NAPILAP
Telefon: 330011

**Főszerkesztő:
S. HIMMELFARB**

A szerkesztőség nem felel a hirdetések tartalmáért. — Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

POLONIA SZALLÓ, TIBÉRIÁS

Tel. 067-20007

Örömmel értesítjük a pénzügyminisztérium és a hadügyminisztérium jogosultjait, hogy szállodánk minden szobájában általános renoválást hajtottunk végre. Kávé, tea, egész nap ingyen.

AZ UJ VEZETŐSÉG

Bár-Lév újra jelölteti magát a pártfőtitkári pozícióra

Peresz az ellenjelölt Speizert támogatja

Chájim Bár-Lév bejelentette, hogy újra jelölteti magát a Munkapárt főtitkári megbízására. Ezzel tisztázódott a pártban a helyzet ebben az ügyben, minthogy hosszú ideig bizonytalanság uralkodott abban a tekintetben, hogy kik jelöltetik magukat erre a pozícióra.

Uzi Bárám néhány nappal ezelőtt bejelentette, hogy visszavonja a jelölését ha Bár-Lév igényt tart a megbízásra.

Az ellenjelölt Eljáhu Speizer köréből úgy nyilatkoztak, hogy megelégedéssel fogadta Bár-Lév nyilatkozatát, mert ez lehetővé teszi a pártfőtitkár választás megtartását.

Bár-Lév bejelentése újbóli jelölését illetőleg meglepetést kel-

tett a Munkapártban, mert néhány nappal ezelőtt Bár-Lév még úgy nyilatkozott, hogy csak akkor jelölteti magát, ha Simon Peresz, a Munkapárt elnöke visszavonja azt a kijelentését, hogy Speizert támogatja. Peresz az év elején kötelezte

magát Speizer támogatására, azonban ugyanakkor kérte a belső választások elhalasztását a Kneszet-választások utáni időszakra.

A Bár-Lévhez közelálló körök azzal magyarázták a Bár-Lév ál-

laspontjában beállott változást, hogy a párt bizonyos köréi nyomást gyakoroltak rá ebben a tekintetben és bíznak benne, hogy sikerülni fog megszerezni számára a szükséges többséget.

Bár-Lév számára biztosítottak látszik a jeruzsálemi körzet, valamint a Kibuc Hámeuchád támogatása, feltételezhetően azonban más pártkörök is csatlakoznak hozzájuk. Pillanatnyilag azonban nehéz meghatározni, hogy melyik jelölt esélyei nagyobbak.

Valószínűnek tartják, hogy a főtitkár-választást már november 24-én megtartják, egy nappal Simon Peresz angliai látogatása előtt. A főtitkár-választás titkos szavazás útján történik.

**MEGHALT
VÁRNAI ZSENI**

Budapesti jelentés szerint meghalt Várnai zseni, a neves magyar-zsidó költő. Nagy részvét mellett temették. 91 éves volt.

Fájdalommal jelentjük, hogy szeretett férjem, bátyám, nagybátyánk, sógorunk

Engel József 71

Szerencs — Petách Tikvá

tegnap, 1981. november 5-én, csütörtökön elhunyt és aznap eltemették.

A GYASZOLÓ CSALÁD

Felejtethetlen drága gyermekünk, édesanyánk, testvérem

LITMAN SZÁRÁ

szül. Avráhám Babika ז"ל

Marosvásárhely — Natanja
5-İK ÉVES AZKARÁJÁT

1981. november 10-én, kedden délután 4 órakor tartjuk a Sikun Ben-Cion-i temetőben.

Találkozás a temető bejáratánál.

Bánatos szülei: ÉVA és ALI
Gyermekei: JANKELE, MOJSELE
Testvére: EDITKE
a rokonok és barátok

Felejtethetlen drága feleségem, anyám, nagyanyánk, testvérünk sógoronk

LEA MALEK 71

Marosvásárhely — Rison Löcion

slosimja leteltével
AZKARÁT ÉS SIRKÓAVATÁST
tartunk november 10-én, kedden délután 3.15 órakor a risoni Gordon temetőben.

Találkozás a lakásnál, Hechájál Háálmoni 7.

A GYASZOLÓ CSALÁD

Drága egyetlen jó gyermekem

**ÁBRAHÁM LIEBERMAN
(Bumi) 71**

Máramarossziget — Brassó — U.S.A. — Ásdod
ELSŐÉVES AZKARÁJÁT

1981 november 8-án, vasárnap délután 4 órakor tartjuk az ásdodi temetőben.

Találkozás a temető bejáratánál.

Fájdalomtól vérző szívvel édesanyja:
RÓZSI LIEBERMAN,
örökké gyászoló, sirató nagynénje:
ZSENI WEISZ,
a család és a barátok

Drága édes jó anyám, anyósom, nagymamám, dédim, nagynéném, rokonunk, barátunk

BERGER — GRUBY PAULA 71

Ujsóvé — Budapest — Rison-Lecion

slosimja leteltével

AZKARÁT ÉS SIRKÓAVATÁST
tartunk 1981 november 10-én, kedden délután 4 órakor, a risoni Gordon-temetőben.

A gyászoló család nevében:
BETTELHEIM VERA

Drága gyermekem és édesanyám

SCHWARTZ IRMA 71

slosimja leteltével

AZKARÁT ÉS SIRKÓAVATÁST
tartunk 1981 november 8-án, vasárnap délután 3 órakor a natanjai sikun-vatikimi temetőben. Közlekedés a résztvevők számára: Natanja, Gordon út 10 sz. elől. 2.30-kor.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik személyesen, írásban vagy bármilyen más úton, részvétük kifejezésével fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Külön köszönetet mondunk a WIZO vezetőségének, Braun Katónak, az összes WIZO-chávévereknek és a Gordon u. 11 sz. ház lakóinak, akik különös figyelemmel vettek körül.

A GYASZOLÓ CSALÁD:
SINGER ILONA,
SCHWARTZ AMIRA és JICCHÁK
ÉS A ROKONSÁG

Fájdalommal tudatjuk szeretett apánk, nagyapánk

KLEIN JÁKOV (KUBO) 71

Zsilina — Jeruzsálem

elhunytát.

Tegnap, 1981. november 5-én helyeztük örök nyugalomra Jeruzsálemben, a Hár Hámenuchoton, a givát-sauli temetőben.

Gyászolják: ÁRJE (ARTUR) KLEIN és családja

Felejtethetlen drága férjem, apánk, nagyapánk, testvérünk, sógorunk, rokonunk, barátunk

STEINMETZ OZER 71

Szeben — Kolozsvár — Haifa

slosimján

AZKARÁT ÉS SIRKÓAVATÁST
tartunk 1981 november 10-én, kedden d.u. 2.30 órakor, a haifai új, kfár-számíri temetőben.

Külön autóbusz indul d.u. 2 órakor a lakástól: Haifa, Allenby u. 72.

A GYASZOLÓ CSALÁD

Drágánk

MANDLER BILHA KAROLIN

szül. ROTHSCHILD ז"ל

Sárvár — Bné Brák

SIRKÓAVATÁST

1981. november 8-án, vasárnap tartjuk.

Találkozás a choloni új temető kapujánál délután 3 órakor.

A CSALÁD

Felejtethetlen családfőnk,

LEICHNER RUDOLF

Dunaszerdahely — Petach Tikva

slosimjám, november 10-ikén, kedden d. u. 3 órakor a petach tikvai Szulá temetőben ázkárát tartunk az emlékre és felavatjuk a sirkóvét.

A GYASZOLÓ CSALÁD